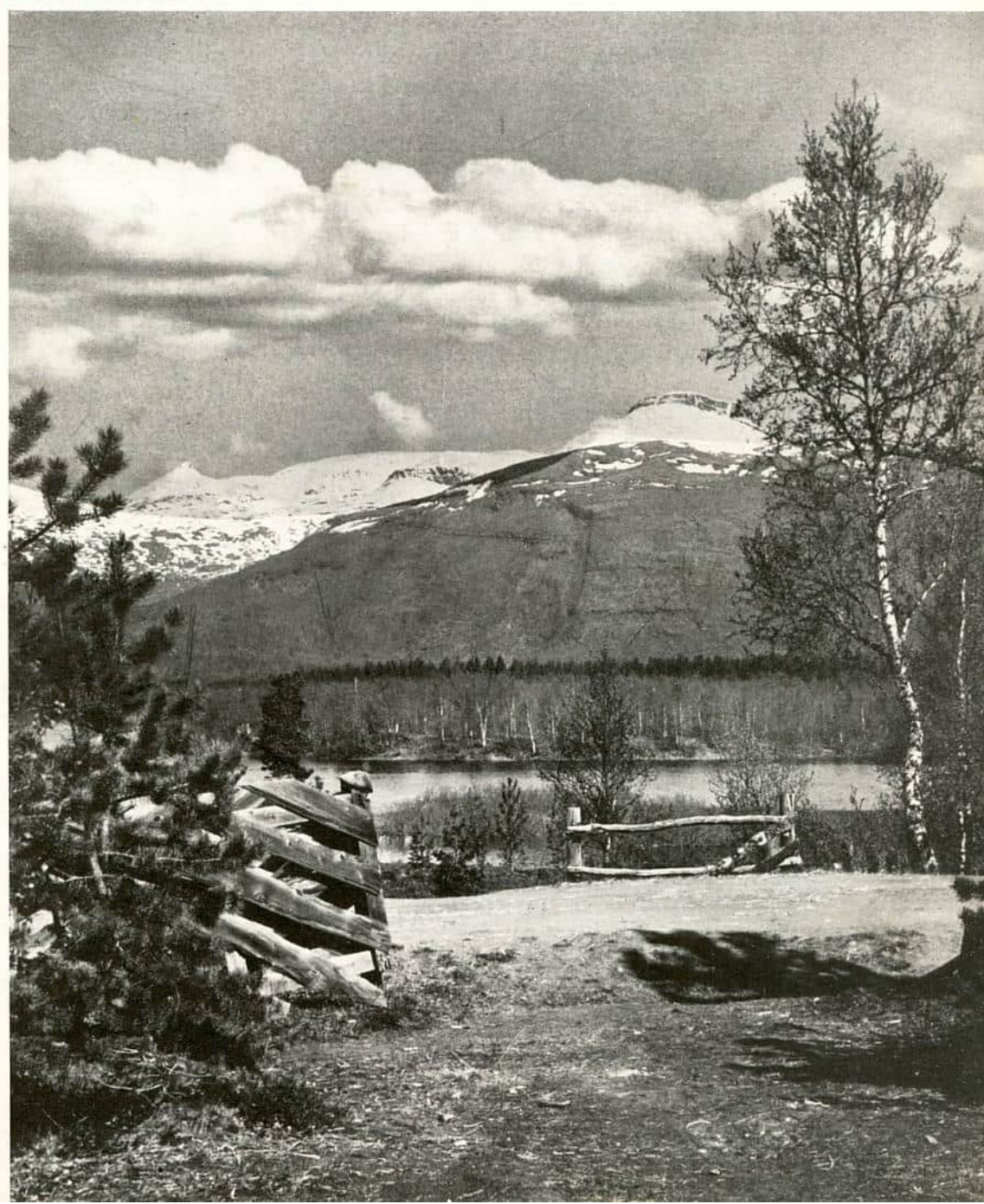
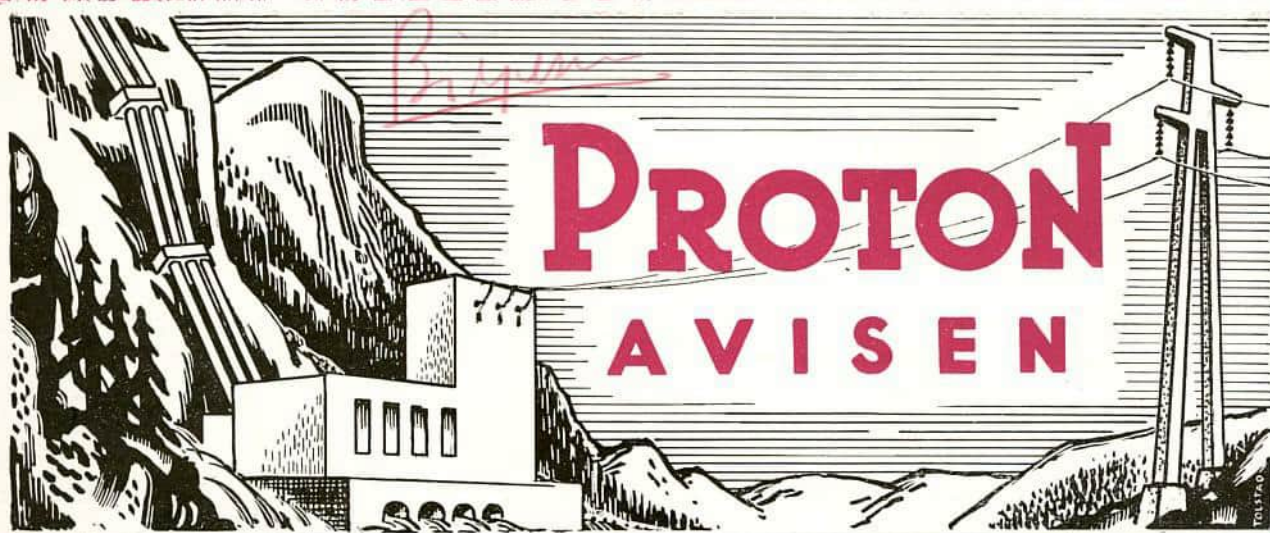




Mr. 2
Juni 1952
5. årg.

SOMMEREN

banker på døren.

Skjønt vi alle vet at det etter en vinter — selv om den har vært aldri så streng og barsk — alltid kommer en vår og sommer, så har den vel neppe noen gang før vært oss mer kjær og mer velkommen enn akkurat i år. Og la oss legge vår takknemlighet for dagen ved å vise at vi har forstått å verdsette denne gavenes gave, ved å dra ut i naturen, lære den å kjenne, snakke med den, lære å se på den som en god og trofast venn, som man alltid kan søke hen til for å få den hvile og berikelse som et hvert menneske har behov for.

Det er ikke bare i naturen man merker vårens og sommerens strømminger. Man kjenner det så godt inne i sitt eget indre. Ungdommen på skolebenken har vanskelig for å konsentrere seg om eksamenslesning og titter stadig ut av vinduet mot skolegården, der trærne har fått grønne blader. Med en uimotståelig makt lokkes vi ut av kontorer, butikker, verksteder og fabrikker — ja hos folk av alle yrker og samfunnslag vekkes det en lengsel til å komme ut i den fri, velsignede natur.

Ferietiden er nå inne. Vi finner fram kartene og planlegger sommerens ferietur. Noen har lyst på dalene, noen på fjellet, noen vil bade og fiske på Sørlandet, noen vil se verdensberømte vestlandsfjorder, og noen vil til Nord-Norge, noen vil vente til september for å kombinere ferien med jakt, kort sagt, i disse dager legges det nok av planer.

Sjøen, fjellet, dalen — de kaller på oss alle. Norges natur, så rikt variert, byr noe for enhver. Hva er det som gir norsk landskap en så egenartet charme? Det er motsetningene, den uendelige variasjon, den vidunderlige blanding av villskap og idyll.

Finnes det noe deiligere i verden enn å stampe bortover en kronglet fjellsti mellom grønt kjerringris og einkraka, balansere seg fram på kloppene over sprelske bekker, slå rast på reinmoseteppene, sette kaffen over bålet og la blikket gli over forrevne fjell og nuter, tjern hvor isflakene likner kjempemessige vannliljer, se strykene stå som brudeslør fra brune, glitrende kløfter høyt der oppe, og strekke hånden ut og sanke inn fjellets egen knapphulsbukett i fiolett tjæreblomst, blåklomme, gentiana og snøhvit fjelldronning. Finnes det noe deiligere?

Eller rusle langs elva som snor seg gjennom fjellbjørkene, mellom hvitgrå vidje og myrull, prøve stanga i kulper og loner og vippe ørreten så å si rett opp i panna, der den er forankret på toppen av den lille steinpyramiden med åpen »ljorehull«. Komme senaftens fram til hytta og se dagens opplevelser gjen-speilt i peisildens rødgule tyriflammer og glede seg til neste dags opplevelser som blir kjære minner i de lange høst og vinterkvelder.

Men det norske landskap rommer annet enn fjell, her er bokstavelig talt noe for enhver smak. Vi har de store, dype skoger med åser og dalsøkk, gran- og furumoer med myrer og bekker og blåsvarte tjern og hele det rike orkester av fuglefløyt vår og sommer. Vi har kysten og sjøen, i storm og stille. Her er hvile og helsebot for slitte nerver og spente sinn. Her er sunnhet, skjønnhet og rikdom i overflod, for alle og enhver. Hva skriver ikke Arnulf Øverland:

I sølvgrå sommerkvelder
står tåken over myr,
og langveis høres bjeller
og lokking etter kyr.
Og milevid en ensomhet!
så endeløse netter!
Så engstelig en fred!

Vend tilbake til naturen, sa Rousseau. La oss følge hans råd. For noen og hver av oss kommer det stunder i livet da vi trenger å mobilisere sjelelige reserver for overhodet å leve og gjennom kontakt med naturen kan vi legge opp slike sjelelige reserver i vårt sinn. Jaget, maset, det hektisk oppjagede tempo sliter i lengden på nerver, sinn og humør; vi venner oss til en gal livsrytme og får ikke den ro og balanse i sinnet som et liv i stadig kontakt med naturen gir.

Og mens sommeren i sin brusende fylde siger inn over landet, vokser fra dag til dag lengselen mot de uker, da vi kan legge strevet på hyllen og samle nye krefter til det arbeid, som venter når høstens første varsler setter inn. Vi vil ønske alle som på en eller annen måte direkte eller indirekte står tilsluttet vårt bedriftssamfunn en riktig god sommer. Måtte ferien bringe hvile, atspredelse, avkobling og helse til hver især.

5. NORGES ELEKTRISKE MATERIELLKONTROLL



Materiellekontrollens lokaler i Fuglehaugsgt. 11, Oslo.

Elektrisiteten ble tatt i bruk i Norge i 1890-årene, men det gikk ikke lang tid før en ble på det rene med at de veldige fordeler for samfunnet den brakte med seg, også til en viss grad ble fulgt av faremomenter. Spørsmålet om nødvendigheten av å føre kontroll med anleggene og det utstyr som ble brukt dukket derfor snart opp.

Da Oslo Elektrisitetsverk i 1899 gikk opp med spenningen fra 115 til 230 V, fant en det således påkrevet å se litt nærmere på materiellet som ble brukt, spesielt gjaldt dette de elektriske ledninger. Kontrollen ble, som rimelig kan være, av mer skjønsmessig art, for det fantes den gang ingen materiell- eller prøvoforskrifter. Etter hvert som materiell og nye apparater i stigende grad kom på markedet, viste det seg at disse artikler ikke var så godt og hensiktsmessig utført som ønskelig kunne være. Hvem som helst kunne kjøpe, lage og bruke hva han ønsket.

Det gikk mange år før noen tok initiativet til å søke forholdet forbedret, og elektrisiteten var på god vei til å komme i miskredit. I 1921 utarbeidet imidlertid Oslo Elektrisitetsverk en del materiell- og apparatforskrifter og innredet samtidig et lite prøvelaboratorium for frivillig kontroll av elektrisk materiell og forbruksapparater.

Arbeidet viste seg å ha heldig virkning, og det ble i stor utstrekning støttet av elektrisitetsbransjens folk.

I 1924 gikk den administrative del av kontrollen over til Norske Elektrisitetsverkers Forening, mens selve prøvningen fortsatte ved OEV's laboratorium.

Til tross for at denne kontroll var frivillig, viste det seg i løpet av få år at den hadde ført til betraktelig bedring i utførelsen av materiell og apparater. Men det kom også tilbakeslag, og med visse mellomrom ble markedet oversvømmet av mindreverdige materiell, og stillingen ble etter hvert så kritisk at noe effektivt måtte gjøres.

Elektrisitetsverksfolk, fabrikanter, forhandlere, installatører og montører ble derfor enige om at en lovbefalt kontroll av materiell og apparater var den eneste effektive løsning. Ved lov av 29 mai 1929 fikk en således det fundament som den nåværende materiellkontroll er bygget på.

I denne lov heter det bl. a.:

»Kongen kan påby at visse arter eller typer av materiell og apparater for elektrisk anlegg skal underkastes kontroll.

Materiell og apparater for hvilken sådan kontroll er påbudt, må ikke omsettes eller anvendes her i riket før vedkommende art eller type er kontrollert og godkjent.«

Materiellekontroll i medhold av denne lov ble ved overenskomst med Staten overdratt Norske Elektrisitetsverkers Forening som i den anledning opprettet prøvelaboratorier og ansatte personale til den nye anstalt som fikk navnet Norges Elektriske Materiellekontroll og som begynte sin virksomhet 1 januar 1933. Som sjef for Materiellekontrollen ble ansatt overing. H. Grosch som i samarbeid med direktør J. Sandberg i Norske Elektrisitetsverkers Forening utførte det grunnleggende arbeid. Arbeidet med planleggingen og den tekniske innredning av laboratoriene ble ledet av den nåværende overingeniøren ved Materiellekontrollen, H. P. Jorstad.

Materiell og apparater som er gjenstand for lovbestemt kontroll omfatter for tiden:



Prøvning av komfyrer.



Materiellaboratorium.

1. Elektrisk installasjonsmateriell av enhver art begrenset oppad til 60 A og sikringsmateriell opptil 200 A.
2. Isolerte ledninger og kabler inntil 50 mm² og 1000 V, samt høyspente ledninger for spesielle formål som oljefyringsanlegg, lysrøranlegg o. l. der det må kreves bestandighet overfor olje og ozon.
3. Elektrisk belysningsutstyr av enhver art.
4. Radioapparater, forsterkere, støykompensatorer, likerettere m. m.
5. Småtransformatorer inntil 1500 VA og apparater der disse benyttes, ringtransformatorer, transformatorer for nedtransformering til ufarlig spenning, reaktorer for lysrør, samt transformatorer for opptransformering til høyspenning for lysrøranlegg, oljefyringsanlegg o. l.
6. Elektriske koke- og varmeapparater.
7. Elektriske motor- og magnetdrevne apparater med opptatt effekt inntil 1000 W.
8. Elektromedisinske apparater og tannlegeapparater.
9. Deler av for øvrig kontrollpliktig elektrisk materiell og apparater.
10. Elektriske gjerder og utstyr for overspenningsbeskyttelse.
11. Kinematografapparater med utstyr.

Spørsmålet om en innsendt prøve kan godkjennes avgjøres av en prøvenemnd på 7 medlemmer med personlige varamenn oppnevnt av følgende institusjoner og foreninger for 2 år ad gangen:

Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.
 Norske Elektrisitetsverkers Forening.
 Landsforeningen for Elektroteknisk Industri.
 Elektriske Engros- og Agenturfirmaers Landsforening.
 Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund.
 Norges Installatørforbund.
 Norges Elektriske Materiellkontroll.

Prøvenemnda får seg forelagt prøveresultatene samtidig med at prøveobjektene studeres.

Materiellkontrollens oppgave er således begrenset til å utrede sakene og foreta innstilling.

Prøvenemndas avgjørelse kan, hvis noen ønsker det, forlanges forelagt en Ankenemnd hvis dom er inappellabel.

Ankenemnda, som også består av 7 medlemmer, oppnevnes av departementet og er sammensatt av representanter for de samme institusjoner og foreninger som nevnt for Prøvenemnda, bortsett fra at materiellkontrollens sjef er erstattet av en representant fra Norsk Brannvern Forening.

Ankenemndas medlemmer velges for 4 år. I tillegg til Prøvenemnd og Ankenemnd har Materiellkontrollen også rådgivende komiteer, som kan forelegges spørsmål som Prøvenemnda eller Materiellkontrollens sjef måtte ønske nærmere utredet. Det er i alt 3 komiteer:

- 1 for installasjonsmateriell.
- 1 for koke- og varmeapparater.
- 1 for radioapparater.

Hver komité består av 7 medlemmer med varamenn valt for 2 år. Disse komiteer har ingen avgjørelsesmyndighet.

Hvert år offentliggjøres alt som er godkjent i spesielle godkjenningslister, en for materiell og en for apparater. Foruten art, type, anvendelsesområde og tekniske data inneholder fortegnelsen oppgave over fabrikkens og representantens navn og adresse.

Ethvert firma som får godkjent materiell eller apparater, må undertegne en kontrakt med Materiellkontrollen, der firmaet forplikter seg til å overholde de til enhver tid gjeldende bestemmelser. Av hensyn til denne ordning og av hensyn til innbetaling av omsetningsgebyr etc. er det påkrevet at utenlandske fabrikker har en i Norge bosatt hovedrepresentant som undertegner kontrakten, og således står ansvarlig for utførelsen av det som blir importert, og som sørger for innbetaling av gebyrene.

Alle godkjente apparater og godkjent belysningsutstyr skal være forsynt med et spesielt godkjenningsmerke.

Elektrisk materiell skal av praktiske grunner ikke ha dette merke, men være forsynt med et typemerke som gjenfinnes i godkjenningslisten. Ledninger skal være forsynt med kjennetråd som angir fabrikatet.



Laboratorium for småapparater.



Mølle for prøvning av installasjonsmateriell.

Som det vil fremgå er Norges Elektriske Materiellkontroll administrativt underlagt Norske Elektrisitetsverkets Forening. Direktør for Norges Elektriske Materiellkontroll er ing. Paul D. Poppe.

Materiellkontrollen er videre oppdelt i følgende avdelinger:

1. Installasjonsmateriell.
2. Apparater.
3. Ledninger, lamper og belysningsutstyr.
4. Omsetningskontroll.

Det internasjonale samarbeid utøves gjennom International Commission for the Regulation and Control of Electrical Equipment, CEE.

Utdrag av lovbestemmelser og regulativer vedrørende import av kontrollpliktig elektrisk materiell og apparater.

1.

Utenlandske fabrikanter som ønsker å selge kontrollpliktig elektrisk materiell og apparater til Norge må ha en her i landet bosittende hovedrepresentant som er ansvarlig overfor Materiellkontrollen med hensyn til at materiellet og apparatene er overensstemmende med de godkjente prøver, erleggelse av gebyrer etc. (Prøver skal bare sendes inn gjennom hovedrepresentanten.)

Anm.: Etter ovennevnte bestemmelser er det ikke nok at et eksportfirma utpeker en hovedrepresentant, men bekreftelse på representasjonsforholdet må gis direkte av fabrikanter, for å unngå at hans produkter blir sendt til Norge av forskjellige eksportfirmaer gjennom mer enn en representant.

Prøver for undersøkelse skal ikke sendes direkte til Materiellkontrollen, men må innsendes gjennom hovedrepresentanten.

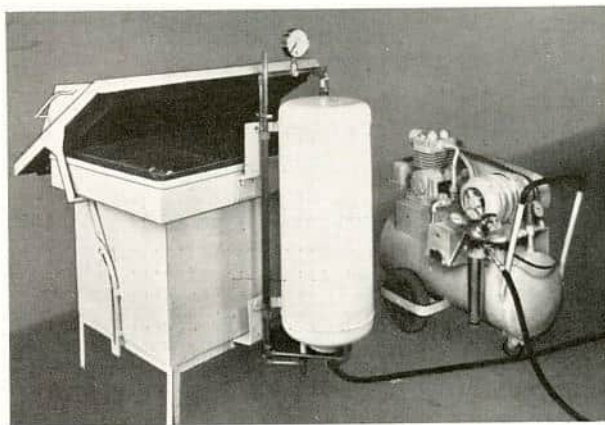
2.

Hovedrepresentanten skal hver måned sende inn til Materiellkontrollen in duplo bekreftet oppgave over mengde (antall, lengde, vekt etc.) og verdi av kontrollpliktig elektrisk materiell og apparater som er blitt importert i løpet av foregående kalendermåned.

3.

Gebyrene er:

- | | |
|------------------------------|----------------|
| a. For hver prøve av: | |
| Motorvernbytere, | } N. kr. 40,00 |
| Sikringsautomater, | |
| Komfyrer | |
| Kjøleskap | |
| Vaskemaskiner | } N. kr. 20,00 |
| Annet materiell og apparater | |



Apparat for prøvning av materiell i saltdamper.

Nota på gebyret sendes med prøverapporten og skal være betalt innen en uke fra notaens datum, men kan også unntaksvis forlanges innbetalt forskuddsvis.

- b. Omsetningsgebyr for importert kontrollpliktig materiell og apparater er:

0,75 % av engrosprisen for *materiell* som brytere, sikringer, rør, fittings, kabler, lampeholdere, transformatorer etc.

0,25 % av brutto detaljprisen for *apparater* som koke- og varmeapparater, ovner, vannvarmere, kjøleskap, vaskemaskiner, elektromedisinske apparater, kontormaskiner, elektrisk verktøy, radio- og forsterkerapparater.

Er verdien av importert materiell oppgitt av fabrikk eller fob utenlandsk havn, beregnes et tillegg på 20 %. Gebyrene betales av hovedrepresentanten som nevnt under 2. ovenfor.

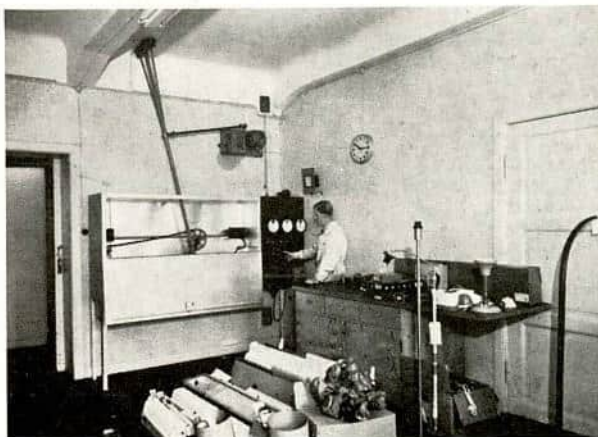
- c. Trykningsgebyr.

For hver materiell- og apparattype som står oppført i Materiellkontrollens fortegnelser over godkjent materiell og apparater erlegges et årlig trykningsgebyr av kr. 2,00. Nota på trykningsgebyr utsendes i løpet av januar måned og omfatter de materiellfortegnelser som er trykt i det forløpne kalenderår. Dette beløp skal være innbetalt en måned fra notaens datum.

4.

Opphør av meddelt godkjenning m. v.

Unnlates innsending av de i 2. ovenfor nevnte oppgaver over kontrollpliktig materiell, meddeles uriktige oppgaver, eller betales ikke gebyr innen den fastsatte



Prøvning av bøyelige ledninger.

Vannkraftsituasjonen i Norge.

*Produksjon og forbruk av elektrisitet i 1938
og i etterkrigsårene.*

		1938	1946	1947	1948	1949	1950
Utbygd vannkraft (årgangskraft) pr. 31/12	1000kW	1 353	1 613	1 653	1 746	1 885	1 960
Generatoreffekt pr. 31/12	1000kVA	2 568	3 052	3 193	3 353	3 622	3 790
Totalproduksjon	Mill.kWh	9 927	11 600	11 598	12 818	15 563	17 675
÷ tap i ledningsnett m. v.	»	797	1 508	1 392	1 538	1 868	2 120
Forbruk	»	9 130	10 092	10 206	11 280	13 695	15 555
Herav til:							
Elektrokjemisk og -metallurgisk industri	»	4 872	3 837	4 104	4 465	5 824	7 050
Tremasse-, cellulose- og papirindustri	»	1 080	971	960	1 233	1 447	1 600
Bergverksindustri	»	174	96	90	109	118	125
Annen industri og håndverk	»	703	1 036	1 092	1 188	1 356	1 480
I alt industri og håndverk	»	6 829	5 940	6 246	6 995	8 745	10 255
Jernbaner og sporveier	»	108	152	160	170	180	200
Annet forbruk (husholdn., landbruk, forretn. m. v.)	»	2 193	4 000	3 800	4 115	4 770	5 100

Forts. fra foreg. side.

tid, utgår vedkommende firma av fortegnelsen over godkjent elektrisk materiell og likeledes bortfaller samtlige godkjenninger for vedkommende firma, hvilket snarest mulig offentliggjøres. For oppnåelse av fornyet godkjenning, må forfalle gebyrer med 6 % rente legges. Enn videre må der betales nye prøvegebyrer.

5.

Apparater og materiell, som ikke ansees for å være hensiktsmessig og omhyggelig utført eller som ikke er tilstrekkelig solid kan nektes godkjenning selv om utførelsen for øvrig tilfredsstillende forskriftene.

6.

Ansøking om godkjenning innsendes til Materiellkontrollen. Den skal inneholde spesifikasjon over det materiell som ønskes approbert med angivelse av fabrikk, katalog- og typenummer etc., og være ledsaget av det foreskrevne antall prøver.

7.

Materiellkontrollens godkjenning gjelder kun for materiell og apparater som er utført i nøye overensstemmelse med de innsendte prøver. Foretas forandringer m.h.t. konstruksjon eller utførelse, må disse forandringer godkjennes. Forringes kvaliteten, kan en godkjenning øyeblikkelig og uten varsel tilbakekalles. I slike tilfelle kan en ny godkjenning for vedkommende gjenstand nektes for kortere eller lengre tid, likesom eventuelle andre godkjenninger for vedkommende fabrikk kan tilbakekalles.

Godkjent materiell og apparater underkastes kontrollprøver med visse mellomrom, og prøver kan uttas hos vedkommende fabrikk, dennes hovedrepresentant, samt hos grossister, installatører og forhandlere, hvor som helst i landet. Gjenstandene erstattes fra vedkommende fabrikk etter oppgave fra Materiellkontrollen.

Sorlandshistorie.

Det hadde vært nokså meget epletyving i bygda — og derfor ble alle karene enige om at de skulle gå vakt. Da de kom til Andreas, fortalte de at alle måtte være med på vekten.

— Skal mi gå vakt alle sammen, sa Andreas.

— Ja, det ska mi sa de. Alle sammen ska gå vakt.

— Jamen — kem ska så stela da?

Hva er CEE?

The International Commission for the Regulation and Control of Electrical Equipment (forkortet CEE) er en internasjonal sammenslutning av prøveanstalter for elektrisk materiell. For tiden er følgende land representert i CEE: Belgia, Danmark, Finland, Frankrike, Holland, Norge, Polen, Storbritannia, Sverige, Sveits, Tsjekkoslovakia og Ungarn. Fra norsk side deltar Norges Elektriske Materiellkontroll i CEE.

Hver for seg arbeider disse prøveanstalter med undersøkelser og kontroll av ledninger, materiell, elektrisk utstyr og apparater, utgir bestemmelser og forskrifter, og kontrollerer at disse blir overholdt. Deres oppgave er således i første rekke å vareta forbrukernes interesser, se etter at apparatene har en god og hensiktsmessig utførelse og dermed øke sikkerheten mot brann og berøringsfare.

Ved regelmessige møter og samarbeid søker medlemmene i CEE å oppnå enighet om prøvemeter og bestemmelser, slik at det blir mest mulig ensartet kontroll av ett og samme apparat eller samme materiell i de forskjellige land. De såkalte CEE-forskrifter som medlemmene blir enige om, er imidlertid ikke bindende for det enkelte medlem, men det blir selvsagt sterkt anbefalt alle medlemmene å ta hensyn til forskriftene når de nasjonale prøveregler og bestemmelser blir fastlagt. Blir det gjort, så vil et apparat som blir godkjent etter CEE-forskriftene i ett land, kunne regne med godkjenning også i andre land som er tilsluttet CEE.

Etter hvert som det blir oppnådd enighet om nye CEE-forskrifter, blir så de tilsvarende norske materiellforskrifter revidert og utgitt av NEM gjennom NEVF, i samarbeid med våre offentlige myndigheter, fabrikanter og importører, og idet en selvsagt tar hensyn til gjeldende installasjonsforskrifter for elektrisk anlegg.

Protonbyen på Oppsal.

Proton Byggelag holder for tiden på med å ta avgjørelse med innkomne anbud for sprengning, veier, vann, kloakk og mange andre ting for utbyggingen av »Hestehagan« ved Ulsrud på Oppsal. Vi har oppsøkt Byggelagets arkitekt herr Carl Finn-gård som elskverdigst har gitt oss en del opplysninger.



Dette vakre skogparti er snart en sagablott.

— Hvor mange tomter blir det på arealet?
— Det blir ialt 49 villatomter hvorpå skal bygges 33 vertikalt delte tomannsboliger og 16 eneboliger av ubrent murstein.

— Og hustypene hvordan blir de?

— De fleste hustyper er allerede anmeldt og godkjent. Det blir 2 hovedgrupper, nemlig trehus og leirhus eller hus av ubrent murstein som vi også sier. Leirhusene er inndelt i 2 typer, nemlig

1. 6 stk. i bungalowstil, altså på en flate.
2. 10 » bygget i halvannen etasje.

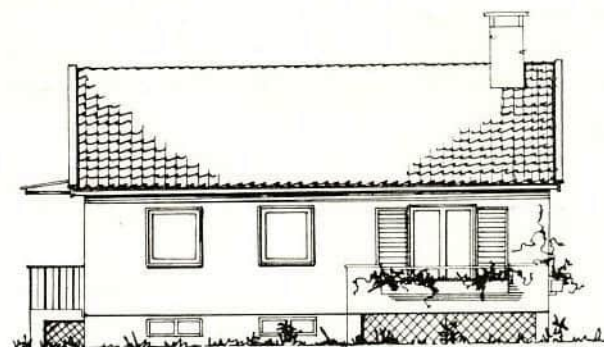
Arsaken til at det skal bygges av ubrent murstein er først og fremst at man da kan komme igang med en gang og at man får bygge eneboliger. Innvendig blir disse på 80 kvm. for bungalowtypens vedkommende, mens det etter de bestemmelser som er idag ikke skal være større leiligheter enn 80 kvm utvendig målt. Vi sparer dermed inn ca. 7 kvm som ellers går bort i veggene. 1½ etg. enebolig kan bygges på opptil 60 kvm innvendig.

— Apropos, leirhus — kan De ikke fortelle våre lesere litt om byggingen av disse?

— Leirhus er jo relativt nytt her hjemme og det er derfor foretatt omfattende prøver ved Norges Tekniske Høgskole over leirblokkenes trykfasthet og gjennomgangstallet for varme, og resultatene har vært stort sett tilfredsstillende. Ubrent murstein er, som det fremgår av navnet, i motsetning til alminnelig murstein ikke brent i en ovn. Ubrent murstein blir støpt i form, etter innblanding av halm, og tørres i luften. Som nevnt skal leiren blandes med halm før støpningen. Halmen, som ikke skal kuttes opp, virker som en slags armering i

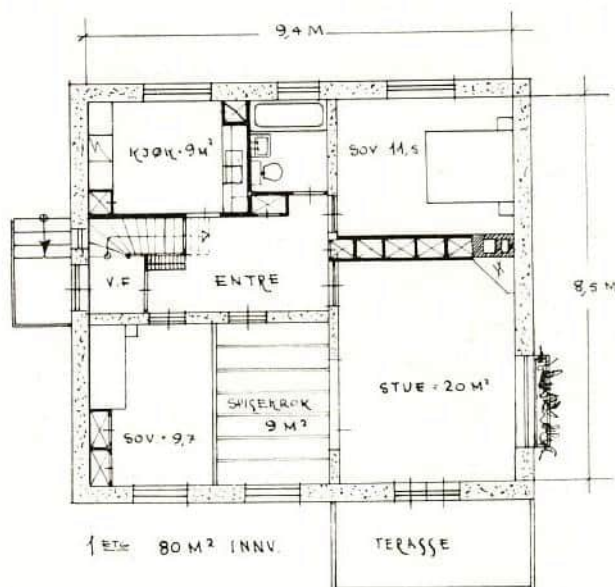
leiren, samtidig som den muligens kan ha innflytelse på uttørringen av varmeisolasjonen på grunn av sin rørform. Til fremstillingen er det nok med en form, som gjerne blir laget som en dobbeltform, uten tak og bunn. Leiren legges i ett lag på ca. 5—6 cm ut over bakken, over det spres ett tynt lag med halm, så et lag med leire, halm osv. en 5—6 ganger i høyden. Man trækker så med bena oppi hele greia og vrir dermed halmen inn i leira. Massen skuffes så opp i treformen, samtidig som man ved hjelp av en »jomfru« passer på å få fylt hele formen. Denne løftes nå opp fra underlaget og 2 ferdige blokker trykkes ut av formen. Størrelsen er 40×18×18 cm. Lengden av blokken 40 cm blir da veggtykkelsen.

For den bjelkebærende veggen lages spesialblokker på 25×18×40 cm. Etter 2 dagers tørk er blokkene så faste at de kan stables, etter 14 dager steinharde og ferdige til muring. Som binde-



NOT VEST.

Leirhus i bungalowstil.



Slik ser grunnflaten ut av en enebolig i bungalowstil bygget av leirblokker.

middel benyttes leire iblandet halm som er oppkuttet. Blokkene legges skiftvis med ett lag på tvers av veggen og ett lag på langs med 2 blokker ved siden av hverandre.

— Ja, dette høres jo enkelt ut og skulle kunne lokke noen hver til å gå igang med et hus for seg selv.

— Javisst, og man har en ikke uvesentlig fordel ved denne type hus at man kan gå igang med fremstilling av blokkene mens man venter på at alle formalia med tegninger, husbanklån etc. blir ordnet. Til en enebolig i en etasje på ca. 80 m² medgår det 2500 stein. Sammenlignet med pris på alminnelig murstein ville prisen på en ubrent blokk, når man tar hensyn til hva den »bygger« i veggen, bli ca. kr. 1,00. Et lag på 4 mann har prestert å lage 400 blokker på en 8 timers dag, men vanligvis bør man vel ikke regne med mer enn ca. 60—70 blokker på en mann pr. dag. Blokken kan ligge ute i all slags vær, vinter som sommer, og behøves ikke å tildekkes, men det skader selvfølgelig ikke om man gjør det.

— Så ville vi gjerne spørre Dem litt om utførelsen av trehusene?

— Ja, da får jeg vel til å begynne med fortelle litt om bindingsverksvegger. Et stolpeverk, bindingsverk består av 4×4" boks, som danner den bærende del av huset. Som isolasjon og beskyttelse mot

været 2 lag papp og 2 lag panel utvendig og 2 lag papp og 2 lag panel innvendig. Det innerste lag papp og panel er i de siste årtier blitt erstattet med et lag av de kjente tre-fiberplater i 12 mm tykkelse. Til en vanlig tomannsbolig på 80 m² går der da med ca. 14 standard trelast. En standard trelast er 4,672 m³. Isolasjonen i denne veggen angis ved K — 0,86. K, varmegjennomgangstallet, skal være minst mulig, jo mindre »K« verdi, jo varmere hus. Uten å fordyre veggen, snarere tvert imot, kan man bringe »K« verdien helt ned i K — 0,25; dvs. at var der ikke dører og vinduer i huset så ville dette huset være vel 3 ganger så varmt som et vanlig bindingsverkshus. Men nå er det jo både dører og vinduer i hus, og hvor isolasjonen er så god som K — 0,25, går en stor prosent av varmen tapt gjennom disse, så man kan dessverre ikke redusere brenselomkostningene i samme forhold som man reduserer »K« verdien. Ja, det er sikkert ikke hensiktsmessig engang å gå ytterligere ned med den, iallfall ikke hvis det er betinget av noen merutgift. Da ville det være mer regningssvarende å gå til »tredobbelte« vinduer, hvis det går an å kalle det så.

Det gis nemlig nå preferanse for bygg med trebesparende konstruksjoner. For den enkelte husbygger virker det slik at han under ellers like forhold oppnår hurtigere byggetillatelse enn en som bygger »gammeldags«; og for kommunen har det innflytelse på den måte at om den av Fylkesforsyningsnemnda var blitt tildelt 100 leiligheter et kvartal, kunne den hvis alle valgte trebesparende konstruksjoner bygge 200 leiligheter.

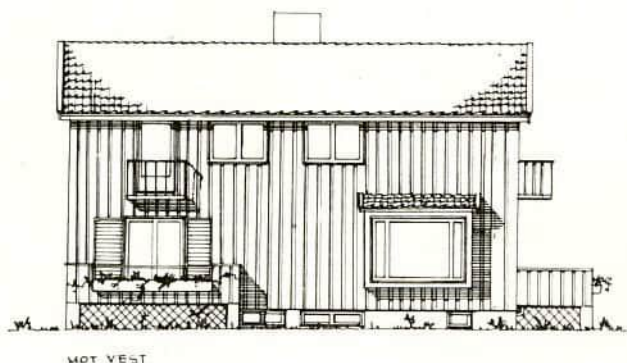
Betingelsen for å bli regnet med under trebesparende er at der til en leilighet ikke medgår mer enn 4 std. trelast. Murstein blir bare tildelt til pipe og brannmur.

— Og hvordan bygges det trebesparende?

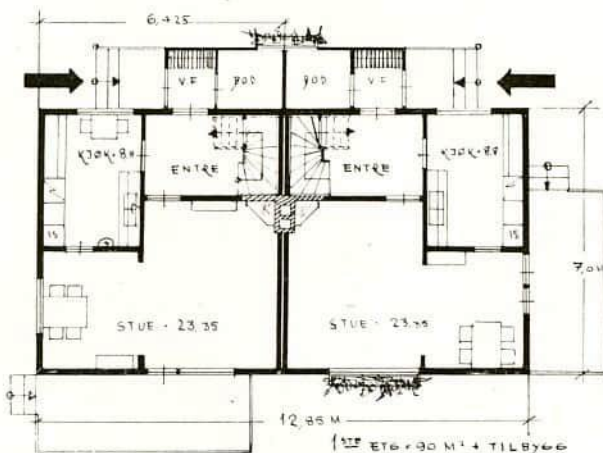
— Jo, vi skal benytte Boligdirektoratets såkalte type 1 a. Den består av 1" utvendig panel, 1 lag impr. papp, 2×4" bindingsverk, 4" elastisk steinullmatte, 1 lag diffusjonstett papp som strekkes loddrett og så 22 mm porøs trefiberplate.

Som stolper blir som jeg sa benyttet 2×4" i stedet for 4×4" som ved alminnelig bindingsverksvegg. Avstanden fra midt til midt av stolpene må reduseres fra 80 cm til 60 cm. Disse 2×4" stolpene er gjennomgående fra grunnmuren helt opp til taket, — altså ikke som før, at de stopper ved 2. etasjes gulv, hvor de blir felt opp i en langsgående »rem« som igjen blir understøttelsen for gulvbjelkene i 2. etasje, derover atter en langsgående »svill« og så stolper osv. Understøttelsen for gulvbjelkene opp i etasjene får man ved i riktig høyde å finne inn et bord på innersiden av stolpene langs de veggene som blir bjelkebærende. Rommet mellom stolpene »fylles« nå med 4" steinullmatter, 1 lag papp på hver side, utvendig 1 lag stående panel, innvendig 22 mm porøs trefiberplate. En ypperlig vegg, både konstruktivt og varmeteknisk sett. Man kan både se og føle at en sådan vegg må være »varm«, jeg vet ikke hva man skulle sammenlikne den med, — det måtte da være om man kunne tenke seg å skulle bo i en filtesk. —

— Skal det være kjeller under alle husene og hvordan blir utførelsen av disse?



2 mannsbolig av tre — vertikalt delt.



Grunnflaten i 2 mannsboligene.

— Ja, kjeller blir det og utført med 20 cm betong-vegger og 5 cm treullplater for isolasjon på inner-siden.

— Hvor meget kommer disse husene på? Husbanken gir vel lån?

— Husbanken gir konverteringstilsagn til begge typer hus, men belåner ikke et leirhus, som ene-bolig, så meget som det var ønskelig, da den regner med at en leilighet i et leirhus ikke skal koste mer enn en leilighet i en vanlig tomannsbolig ca. kr. 40 000,00 altså kr. 80 000,00 for en tomannsbolig i tre på 80 m². Protons hus som er vertikaldelt med 90 m² grunnflate kommer på ca. kr. 85 000,00 pr. hus.

— Og husleien, hvor meget er den beregnet til å bli?

— Ca. kr. 3000,00 pr. tomannsbolig altså kr. 1500,00 pr. år pr. leilighet i trehusene, deri er da iberegnet kr. 870,00 i avdrag til Husbanken pr. hus altså kr. 435,00 for hver leilighet. Der er da ikke regnet med renter av egen kapital og innsats. Husleien i leirhusene blir noe mer.

Proton Avisens premiekonkurranse.

Som kjent ble det i Proton Avisen nr. 1 i fjor oppsatt en premie av kr. 200,00 for den beste original-artikkel skrevet for avisen av firmaets fast ansatte arbeidere og funksjonærer. Deltakerne var ikke bundet til noen bestemt genre av stoff, men kunne benytte et hvilket som helst emne f. eks. populær-teknikk, arbeidsbeskrivelse, varebeskrivelse, reise-beskrivelse, intervjuer, referater, hobbies, skildrin-ger, underholdningsstoff osv. Konkurransen skulle omfatte 4 numre av avisen og ble avsluttet med nr. 1 i år. Dessverre kan vi ikke si at bidragene har strømmet jevnt inn. Bedømmelseskomiteen som besto av frk. I. Søyland, K. Qvenild og J. Gabrielsen, hadde 7 artikler ialt til avgjørelse og 2 av disse ble funnet verdige til premiering, nemlig

»På cruisetur med M/S Oslofjord«. Av Tore Berg.

»Høytaleranleggene ved Vinterolympiaden 1952.«
Av P. Krogstad.

Da artiklene var av høist forskjellig innhold, fant komiteen det riktigst at premien ble delt med kr. 100,00 på hver.

Vi gratulerer!



St. Hans-natt —

lengste natt i året.

St. Hans-natt, du er den korteste natt i året sier noen — de som danser og skåler deg til døde. De som i bålens flammer stirrer seg blinde for gnis-tenes vei i sjøen, og de som lar trekkspillmusikken skylle over sansene uten å være åpne for den spinkle tone av mykhet som luften bærer.

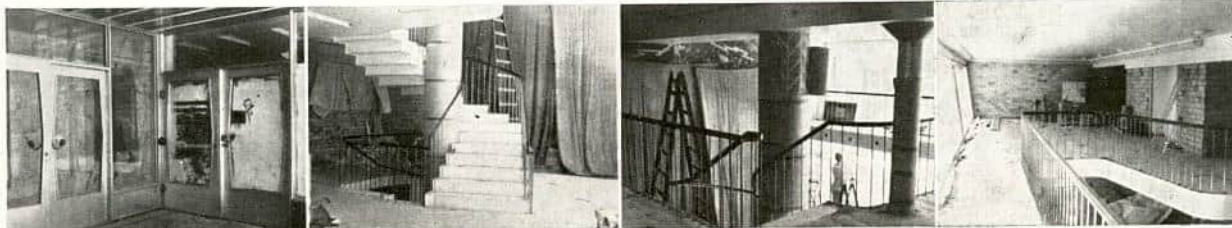
Het er du ikke, du nordiske St. Hans-natt, du har ikke tropenattens styrke til å tenne et brennende nu. Du har intet favnende mørke som lukker seg om virkeligheten — du svøper dine konturer i blått lys som en kvinne skjuler sitt legeme uten å gjemme dets form.

Du er hildringens natt, i deg bæres lengselen like til landet dit månestripen i sjøen når. Du er min-nesens natt, og den såre forundringens natt, den som blor over alt den ikke hadde kraft til, slik sommer-stjernene gir tapt for morgenen for de har fridd seg fra aftenens røde skyer.

Du er forjettelsens natt, for ditt språk er drøm-mens, de fjerne åsenes flukt mot den bleke himmel og løftene i bjerkenes uferdige friskhet. St. Hans-natt — den lengste natten i året er du — for i deg kan intet levende sove.

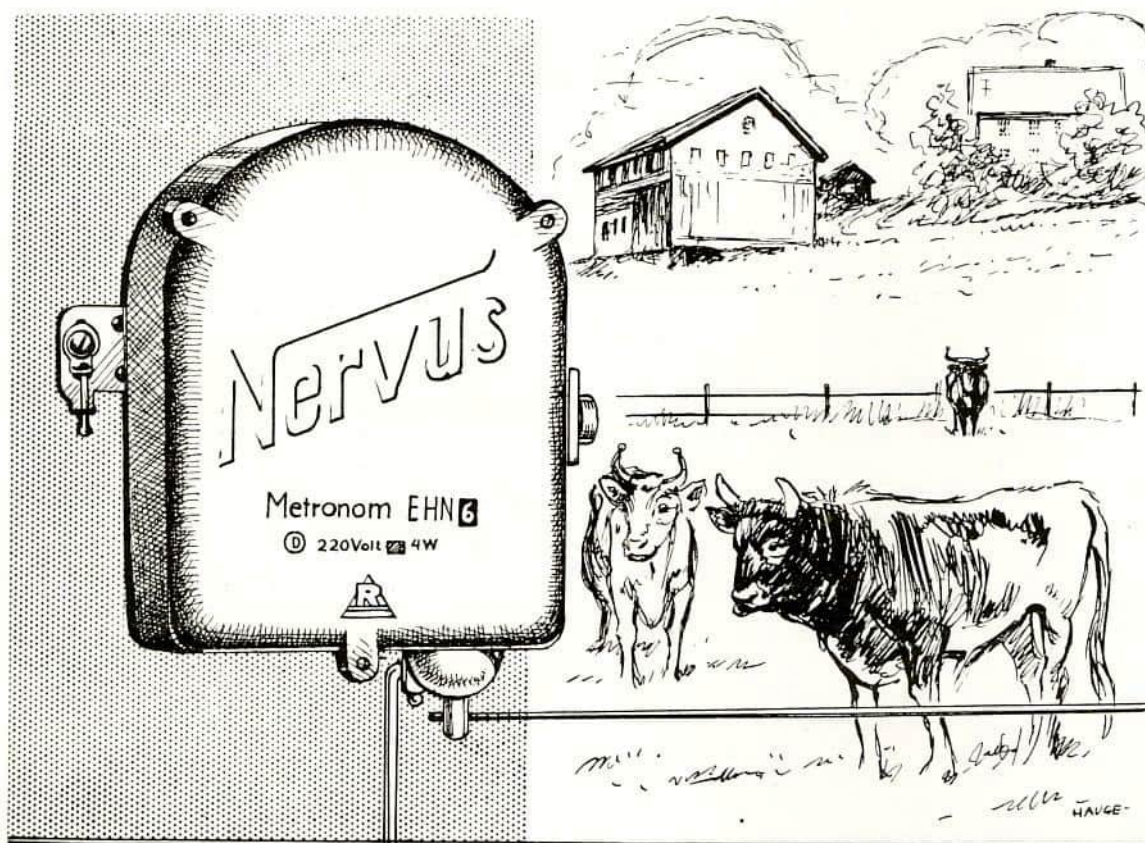


Undrer mig på hva jeg får å se?



Vi løfter litt på sløret og viser noen små fotos av inngangen og utstillingslokalene i Rosenkrantzgt. 11. Nå står bare innredningsarbeidet igjen og til høsten skal alt være færdig.

Elektriske gjerder.



Det har vært snakket og skrevet meget om mangelen på arbeidskraft i landbruket, og industrien har fått den vesentlige del av skylden herfor. Denne forskyvning av arbeidskraften gjorde at man forsøkte å komme frem til metoder innen landarbeidet som forenklet dette. Løsningen er blitt jordbrukets mekanisering og elektrifisering, og det kommer stadig nye apparater og maskiner på markedet, som etterhvert bevirker en bedring i dette forhold.

Et av de tilsynelatende ubetydelige områder hvor elektrisiteten er kommet gårdbrukerne til hjelp er til innhegning av beiteområder ved bruk av de såkalte elektriske gjerder. Selve gjerdet består av en eller flere gjerdetråder (hesjetråder) som er lagt opp på små isolatorer på lette gjerdestolper og forbundet med et såkalt gjerdeapparat. Dette sender korte spenningsstøt, ofte på flere tusen V (5000) mot jord ut på gjerdetråden, som blir meget ubehagelig å komme i berøring med.

Dette støt som beitende kyr, hester eller sauer får ved å komme bort i gjerdetråden gjør denne så respektinngydende at dyrene holder seg innenfor innhegningen, selv om denne består bare av en enkelt tråd og ikke er istand til å motstå noen nevneverdig mekanisk påkjenning. Strømmen som går gjennom dyret er avhengig av motstanden i strømkretsen, og støtvirkningen blir derfor sterkest når dyret berører tråden med mulen. Kommer be-

røringen istand på et sted hvor det er tett hårlag virker dette dempende på støtet.

Strømmen går gjennom dyrets kropp, gjennom tråden og tilbake til gjerdeapparatet. Dette er forbundet til tråden med et jordingsspett e. l. Det er nødvendig at dette er langt, ca. $\frac{1}{2}$ m eller mer, så det trenger ned i fuktig jord da støtvirkningen er avhengig av overgangsmotstanden fra dyret til tråden og fra tråden til jordingsspettet, samt av jordens fuktighet.

De elektriske gjerder er lettere å sette opp og er også lettere å flytte enn et vanlig gjerde, som ofte skaffer jordbrukeren et stort og tidskrevende arbeid. De er derfor fordelaktige ved kulturbeite og håbeite om høsten. Det har i noen år vært i drift batteridrevne apparater, men gårdbrukerne har ikke vært helt fornøyd med denne utførelse som er mindre driftssikker enn nettdrevne apparater.

I våre naboland, særlig i Danmark, var man kommet langt med bruken av nettdrevne apparater, og det har fra forskjellige hold vært reist ønsker og krav om å få tillatelse til å anvende disse her i landet. Det ble derfor for noen år siden foretatt en del praktiske forsøk med forskjellige apparattyper ved Norges Landbrukshøyskole på As, samt prøver ved Norges Elektriske Materiellkontroll, og på grunnlag av disse erfaringer har Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen tillatt bruken av nettdrevne apparater.

Det er stillet meget strenge krav til apparatets utførelse og virkemåte da dyrene er meget ømfintlige overfor strømstøt, og man har sett eksempler på at selv meget små strømmer kan ha døden til følge. Forskriftene gikk derfor ut på å sette opp maksimalverdier for strømstyrken og impulsens varighet. Apparatene er derfor konstruert slik at den maksimale strømstyrke som kan komme ut på gjerdet er 25 mA og impulstiden skal ikke overstige 0,1 sek. Tiden mellom impulsene er vanligvis ca. 1 sek. Dette er gjort for at dyrene, når de kommer bort i tråden, skal få tid til å trekke seg tilbake før neste støt kommer. Det er en absolutt nødvendighet at apparatets konstruksjon er slik at det sjokket dyret får ved berøring av gjerdetråden ikke kan forårsake varige skadelige virkninger. Dette kan kun oppnås ved at den strøm som går gjennom dyret blir liten eller kortvarig og ved den begrensede elektrisitetsmengde som hvert spenningsimpuls har.

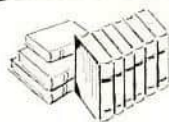
Slike nettdrevne apparater har nå vært i drift i flere år og vårt firma har også fra første stund av vært leverandør av disse apparater.

Bor.

UTNEVNELSE

I styremøte den 14. juni er innkjøpssjef
OSCAR JANSEN

utnevnt til prokurist og meddelt kollektivt
prokura.



BIBLIOTEKET

Nye bøker.

- DK 06. Arbok 1951/52 Norsk Arbeidsgiverforening.
DK 621.313. Robert Rosenberg: Electric Motor Repair.
DK 658.8. Kjenn ditt marked. Foredrag om markedsforskningsproblemer holdt ved Norges Handelshøyskole 2—4 nov. 50.
DK 658.8. Frank Bettger: En sælgers vej til succes.
DK 621.300. Georg Siemens: Geschichte des Hauses Siemens BIND III.
DK 03. Vi Vet. Fra forskningens og vitenskapens verden. III Bind.
DK 621.391. Applied Electronics Annual 1951 (International Year Book & Directory for Radio & Electronics).
DK 658. Produktionsplanering vid mekaniska verkstäder. Utgitt av Sveriges Mekanförbund.
DK 621.391. Prof. Dipl.-Ing. Ludwig Lehotzky: Elektrische Uhren und Signalenrichtungen.
DK 621.315. F. Besser: Durchhänge und Zugspannungen von Freileitungen DZ-Kurve.
DK 621.315. O. Strand: Ledningsmontasje. Hefte 1. Kobberledning og -kabel.
DK 621.386. Röntgenblätter. Årgang 1948.
— — — — — 1950.
DK 621.36 Prof. Dr.-Ing. Heinrich Gröber, H. Rietschels: Lehrbuch der Heiz- und Luftungstechnik.

Vesle Ola var på vitjing hjå gamle farbror som låg sjuk. Han undrast på kva som låg i vassglaset på nattbordet.

— De' e' tennene mine, de', svara farbror.

Ola sette store augo, og så kom det: — Kan du ta ud tongå au?

Det gamle forsvinner!



Det stygge skuret på gårdsplassen i Rosenkrantzgt. 11 er nå revet. Likeledes er gjerdet mot Karl Johansgt. 33 tatt ned og istedet er oppført en pen mur. Ryktene forteller at gårdsrommet med tiden skal gjøres vakkert og tiltalende med blomsterarrangement etc. Kunne nå bare Karl Johansgt. 33 pusse opp bakgården sin, ville det bli adskillig mer trivlig.

INNETS HELSE



Innen mentalhygienebevegelsen har man arbeidet for å finne fram til en slags definisjon av begrepet sinnets helse. En sinnsmessig sunn person skulle ha høy psykisk motstandskraft og evne til å tåle stor sjelelig påkjenning uten å bryte sammen i en sinnslidelse. Et kjennetegn på sinnshelse skulle være stor evne til å tilpasse seg til omgivelsene og til forandringer i omgivelsene. Videre evner til samarbeide med andre, i familien, på arbeidsplassen og ellers, samt god arbeidsevne, produktivitet og sosial effektivitet. Det psykisk sunne skulle vise betydelig likevekt og bestandighet i sin måte å være på, altså ikke vise store svingninger og forandringer i sin atferd fra dag til dag eller i perioder. Endelig skulle sinnshelsetilstanden være karakterisert ved subjektiv kjensle av trivsel og tilfredshet ved livet i sin alminnelighet, — noe som skulle henge sammen med en realistisk holdning og evne til å reagere hensiktsmessig på realitetene, slik at den psykisk sunne også kunne vurdere sine egne evner og muligheter realistisk og innrette sitt liv med henblikk på de mål som var innen rimelig rekkevidde. Dette skulle altså være kjennetegn på sinnets helse. På den annen side har vi da folk som bare i mindre grad har evnen til å tilpasse seg og omstille seg, som er mindre sosialt effektive, hvis familielykke, trivsel på arbeidsplassen og arbeidsglede ikke er så fullkommen, og som er mer tilbøyelige til stemnings-svingninger og til å skifte i sin måte å være på. Disse skulle da betraktes som folk med nedsatt sinnshelse eller som lettere psykiatriske invalider.

Blant sinnslidelsene er det de nervøse tilstandene som danner den tallmessig alt overveiende gruppe, — det vil kaller nevroses og psykopater. Og de nervøse sinnslidelser representerer et meget viktig problem i arbeidslivet.

Hva slags tilstander er nå egentlig disse nervøse sinnslidelsene? Jo, det er nettopp slike tilstander som vi ovenfor kalte for nedsatt sinnshelse, — men tilstanden må være nokså utpreget før vi kaller det for sykdom. Symptomene blir da påtakelige nok. Men en nevrose eller en psykopati er forsåvidt ikke uten videre bestandig en sykdom folk har, slik som f. eks. et brukket ben, det er ofte like meget noe folk er, fordi det viser seg i atferden og måten å være på, — og det er etter måten å være på at vi oppfatter hvordan folk er. Tenk f. eks. på nevra-stenikeren, som er så meget lettere trettbar enn andre, så han orker så lite, og såvidt kan slepe seg hjem etter en arbeidsdag og må hvile resten av døgnet. Samtidig er han så mye mer ømfintlig enn andre, tåler ikke støy, ikke sterkt lys, er bare nakne nervebunten, sier folk. Og sommetider er han også så ømfintlig i kroppen at han merker allslags rare stikninger og smerter fra magen og hjertet og

andre steder og må til doktor for det, — da snakker vi om hypokonder, men for pasienten er smertene reelle nok og vonde nok. Depresjoner kaller vi tilstander der pasientene synes alt er så trist og svart, de orker ingen ting og får ikke arbeidet unna, og ofte har de sterke selvbepreidelser, de er heldigvis oftest forbigående tilstander og mot dem pleier dessuten elektrosjokkbehandling å hjelpe. Sommetider kommer slike depresjoner hos folk som er særlig nærtakende, som blir oppskaket og nedfor om de f. eks. får litt kjeft som andre bare vil ryste av seg. Slike folk kan også sommetider være overdrevent mistenksomme, og kan lett få følelsen av at de blir holdt utenfor og at det foregår noe bak deres rygg på arbeidsplassen, og at andre snakker om dem eller kommer med hentydninger til dem. Andre igjen er overdrevent aggressive, selvhvedende og brautende, lar seg ikke by noe, vil nødig ta imot ordrer, skal på død og liv ha sagt sin mening, og enkelte kan være over-irritable og ha rent eksplosive sinne-anfall.

I et stort antall tilfelle finner man at folk med nervøse tilstander har rent kroppslige sykdoms-symptomer på nervøst grunnlag. Det kan være magesymptomer, hjertefenomener, ryggsmarter, hodepine, utslett osv. Den tilstanden vi kaller yrkesnevrose eller yrkesmyalgi synes i betydelig grad å ha nervøst grunnlag. Disse nervøse betingede kroppslige sykdomsfenomenene er så alminnelig, at mange leger mener bortimot halvdelen av deres pasienter egentlig har mest nervøse plager. Det er åpenbart at i hvert fall hos disse pasientene oppfattes tilstanden som sykdom, — i andre tilfelle av nervøse lidelser er dette ofte ikke så.

De nervøse sinnslidelser representerer utvilsomt et problem i arbeidslivet og har sikkert en ikke ubetydelig produksjonsnedsettende faktor. En slik virkning fremkommer på forskjellige måter. Dels ser vi det som sykefravær, eller annet fravær som ofte registreres som skoft. Dels vil personer med sinnslidelser eller nedsatt sinnshelse, — enten det er arbeidere, funksjonærer, arbeidsledere eller sjef, — ofte ha nedsatt arbeidsevne og vise lavere effektivitet den tiden tilstanden varer, selv om den ikke fører til sykefravær. Og endelig ser vi at en person med nedsatt sinnshelse ofte har en tendens til å innvirke på omgivelsene slik at også arbeidskameratene får lavere arbeidseffektivitet. Dette siste ser vi illustrert i det gode gamle eksempel om sjefen som har en trette med sin kone ved frokostbordet, — og kona får siste ordet, — og etter tretten ankommer da sjefen til kontoret i en tilstand av akutt nedsatt sinnshelse. Instinktivt søker sjefen det naturlige botemidlet for en slik tilstand, — han kaller sin nærmeste underordnede inn og gir ham

en kraftig reprimande for en eller annen feil som vedkommende ulykksalige person tydeligvis har begått, — og her får da sjefen ganske uttrykkelig rett og gjenvinner derved i noen monn sin sjelero og sinnshelse. Men affæren forplanter seg videre ned gjennom bedriften, — reprimander blir utdelt på de forskjellige nivåer, — slik som vi alle har opplevd eller hørt om. Og den dagen hersker det ingen hyggelig og trivelig atmosfære i bedriften, og dagsproduksjonen blir gjerne noe lavere enn vanlig. — Et annet eksempel er formannen med kronisk nedsett sinnshelse, der dette ytrer seg i måten han behandler sine underordnede på, og det fører til stadige vansker i hans avdeling og ofte lavere produksjon enn normalt, bl. a. fordi det ikke stopper folk der, slik at en stadig må ta inn nye.

Hvor stort problem sinnslidelsene representerer i arbeidslivet avhenger imidlertid tydeligvis av hvor hyppige disse tilstandene er. Og det er meget vanskelig å angi eksakt, fordi grensen mellom normale og sykelige reaksjonsmåter her er helt flytende. Vi kan si at en akutt og forbigående nedsettelse av sinnshelsen er noe som vil komme helt normalt hos ellers friske mennesker som opplever en psykisk påkjenning, f. eks. noe som de oppfatter som en urettferdighet, en alvorlig skuffelse eller et personlig prestisjetap. Skal vi kalle det sykdom, må tilstanden ha en viss varighet og symptomene må være i noen monn alvorlige. Men selv ved varige tilstander kan det ofte bli et rent skjønnsspørsmål om vi skal snakke om en lett psykiatrisk invaliditet eller om en avvikende personlighetstype. Selv utpregede nervøse sykdomstilstander får ofte av legene andre diagnoser som f. eks. ryggsmarter, magelidelse, anemi, hodepine osv.

Det kan være flere forhold på arbeidsplassen som kan forårsake sinnslidelse og vi skal nevne noen slike forhold.

For det første arbeidsplaseringen, riktig utvelgelsesteknikk og arbeiderens holdning til selve jobben, den gamle historien om rett mann på rett plass. Folk som blir satt til arbeid som krever mer intelligens enn de kan prestere, reagerer f. eks. ikke så sjelden med en sinnslidelse, særlig hvis de er av den ansvarsbevisste sorten. En ting om i denne forbindelse kan interessere, er at i en del tilfelle av yrkesnevrose, — vår norske nasjonale yrkessykdom som ikke er kjent i andre land stort sett, — synes det å spille inn som årsaksforhold at for mye ansvar har vært lagt på folk med sterkt utviklet ansvars-kjensle og relativt liten selvsikkerhet. Folk med yrkesnevrose synes ikke helt sjelden å være utpregede ordensmennesker som setter mye inn på å gjøre virkelig godt arbeid, og som lett blir anspente og får følelse av at de ikke strekker til når for stort ansvar blir lagt på dem.

For det annet er det forholdet til arbeidskamerater og overordnede, og her særlig den nærmeste overordnedes personlighet, som ikke sjelden synes å medvirke til å utløse sinnslidelser. Flere undersøkelser peker på hvordan en bestemt arbeidsleder som selv har hva vi vil kalle nedsett sinnshelse, f. eks. er særlig aggressiv eller spesielt er særlig skiftende og lunefull i sin måte å behandle under-

ordnede på, kan rett og slett fremkalle sinnslidelser, nervøse sammenbrudd, depressjoner osv. hos sine underordnede. I tider da det er trangt om jobbene vil en gjerne få høye tall for korttids-sykefravær i en slik formanns avdeling, i tider med rikelige arbeidsmuligheter vil en i stedet få rask skiftning av arbeidsstokken, — det som kalles turn-over eller på norsk gjennomtrekk.

Så må til slutt nevnes noe som en kan kalle atmosfæren i bedriften, selve ånden og tonen på arbeidsplassen. Den mellom-menneskelige atmosfæren på arbeidsplassen får sin betydning for sinnshelse-tilstanden først og fremst gjennom den trygghetskjensle, som skapes av og samtidig er en del av selve atmosfæren. Det synes å være en nokså generell regel at alt som bidrar til å øke trygghetskjenslen også er med å bygge opp sinnets helse, mens alt som skaper angst kan virke nedbrytende. En rekke ytre ting på arbeidsplassen kan her ha innflytelse, slik som sikkerhetstiltak mot ulykker, helsekontroll, trygde- og pensjonsordninger, sikkerhet mot oppsigelse osv. Alt det som kommer inn under begrepet god personalforvaltning hører også med her. Men det vesentligste av det hele synes allikevel å være, noe annet, mer udefinert, som en kan kalle atmosfæren i bedriften, — andre taler om gruppemoralen. En sunn atmosfære har den bedrift hvor ånden og tonen er preget av vennlighet og toleranse og hvor folk virker trygge og kan snakke fritt. Det er den mellom-menneskelige atmosfæren som trygghetskjenslen og også trivselen hos den enkelte synes å være avhengig av, og her synes angrepspunktet å ligge for virkelig konstruktiv mentalhygienisk arbeid i bedriftene.

Navnekonkurransen i Bergens Telefonkompagni.

Konkurransen fikk en glimrende tilslutning med over 110 deltakere og det mangedobbelte antall forslag. Det valgte navn ble

Bergen Industri-Investering A/S

som ble foreslått av herr *E. Bjørklund*, A/S National Industri i Drammen.

På grunn av det store antall forslag ble det foretatt loddtrekning til fordeling av de 4 oppsatte trøstepremier og disse tilfalt følgende:

Lauritz Flåseth, A/S Proton.

Bjarne Lyngvær, A/S Proton.

Edgar Svendsen, A/S Proton.

O. Kjøseth, A/S Nera.

På selskapets vegne bringer vi en hjertelig takk til alle deltakerne i Proton for den store interesse som ble vist i konkurransen.

Den ideelle ektemann har fått en glimrende oppdragelse av sin mor. Men det er hans svigermor som har fullendt den.

»Life«.

Fra utstillingen „Mikroskop og Kamera“

i Tennishallen, Oslo 20–29 mai 1952.



Protons stand.

H. K. H. Kronprinsen besøker vår stand og blir mottatt av ingeniør P. Krogstad.



Vårt firma deltok i ovennevnte utstilling som hadde til hensikt å gi et utsyn over anvendt optikk i industri, vitenskap og undervisning. Utstillingen var meget interessant og fikk en god omtale av pressen hvorfor publikumsinnrykket også var jevnt bra. For første gang i Norge ble fjernsyn demonstrert for publikum. Dette foregikk på den måte at opptaket ble tatt i den ene hallen og fremvisningen i den andre. Hver av de utstillende firmaer fikk 15 minutter i televisjon og våre ingeniører P. Krogstad, A. Berg og H. Heggveit var »frampå« for intervjuer, mikrofon og projektører. Nedenfor viser vi ingeniør A. Berg under intervju med herr Mauritz-Hansen.



Litt om Sørkedalen.

Sørkedalen er en vakker liten bygd. Selve formen på dalen er også ganske morsom, — fra Bogstadvannet går den beint nordover men ved kapellet dreier den så bratt av i rett vinkel mot vest. Så stiger terrenget litt etter litt overst oppe i skauen her er det temmelig kronglete, oppe ved Rognlivannet har vi vannskillet over mot Lommedalen i nesten 400 meters høyde. Her oppe har vi også den velkjente gården *Kampen* (som fra først av hette Danielsbråten), — Kampen i Lommedal, som vi gjerne sier, skjønt stedet faktisk ligger ved Sørkedalens vassdrag. Elva som renner forbi kommer nemlig fra Sætervannet og går ut i Rognlivannet, derfra videre nedover skauen til Sloravannet nede ved Lyse. Bygdegrensen går imidlertid fra Vidvangs- og Daniels-høgda sørøstover, så Kampen — administrativt sett — blir liggende i Bærum. Veiforbindelsen sin har gården også sorover ned til bygda ved Guriby.

Om høsten er åstraktene om Sørkedalen et eldorad for bærplukkere. Når det er virkelig bærår er det her blåbær og bringebær i mengde. Om søndagene går bussene fulle til *Skansebakken*, hvorfra folk sprer seg innover. Men best er det nok å dra oppover om lørdagen og overnatta f. eks. på Siemenshytta. Da kan en også dra lengre innover og ta det litt mer med ro.

Hva betyr egentlig navnet *Sørkedalen*? Vi vet at dalen for en 5—600 år siden i datidens språk hette »Surku-dal«. Forleddet er her genitiv (eieformen av »Surka« som var det gamle navnet på hovedvassdraget gjennom bygda, fra kapellet og sorover. Dette »Surka« er antakelig avledet av et gammelt ord beslektet med »svart«, så betydningen av navnet skulle bli noe sånt som den mørke eller svarte elva.

Vest i bygda har vi som kjent gårdene *Lyse*. Det er sikkert fra først av et gammelt elvenavn »Lysa«, den lyse, og har enten vært navn på den øvre del av hovedvassdraget (som vi nå gjerne kaller Heggelielva fordi den kommer fra Heggelivannet, eller på den lille Tverrelva som kommer fra Oppkuven, renner forbi Korsbekkhytta og sorover gjennom Lysedammene. Vi står altså her overfor det forhold at folk i dalen for en tusen år siden eller så kalte den nedre del av elva for »Surka« (den mørke) og den øvre del for »Lysa« (den lyse), formodentlig på grunn av en fargenyanse i vannet, elvebunnens farge eller hva det nå kan ha vært.

Så må vi heller ikke glemme Langlidalen med Langlielva som renner i en dyp kløft mellom åsene i nord.

Omkring Skansebakken hvor bussruta ender har vi *Vennergårdene*, Venneråsen, Vennerhagan. Her er vi inne på et eldgammelt navn som viser at det har bodd folk her oppe i Sørkedalen for kanskje 1½ til 2 tusen år siden. Venner er nemlig det gammelnorske ord »Vinjar«, flertall av »vin« som betyr en slette, grasvoll, deretter boplass, gård. Egentlig betyr derfor Venner »slettene, vollene, et sted hvor det var bekvemt å anlegge gårdsbruk«.

Dette Venner hører altså med blant de kjente vinnavn som vi har så mange av her i Aker, og det er alle navn på gårdene som er de eldste i bygda, — slike som Vindern, Lindern, Blindern, Tøyen, Tåsen, Grefsen, Sinsen osv., dette »-en« i slutten av alle disse navn er over alt det gamle ordet »vin«, en slette. Alt i alt har vi over 30 stykker av dem her i det gamle Aker-området.

Vin-navnene hører til de eldste sammensatte gårdnavn i landet, sammen med dem som ender på »-heim«, nå gjerne forkortet til »-um«. Av de siste har vi bare to bevart her i Aker, nemlig *Grøttum* i Sørkedalen og *Fossum* oppe ved Grorud. Et Fossum har vi også i Bærum herred straks sør for Bogstadvannet. Grøttum har i den gamle tiden hett »Grjot-heim«, og forleddet er her »grjot«, d. e. stein. Navnet betyr altså den steinete heimen, gården hvor det var mye stein.

Høyt oppe i åsen ovenfor Langlielva har vi gården *Kjelsås*, vel 300 meter over havet. Likesom Kjelsås i Maridalen er det nok et gammelt »Ketil-ås«, mannen Ketils ås eller gård. Her bodde i sin tid skogvokter Peder Kjelsås, mannen som skjøt den siste bjørnen i Nordmarka, det var ved vannet Svarten på nordsida

av Oppkuven den 8 februar 1882. Den siste bjørnen ble imidlertid sett i Nordmarka så seint som i 1904.

Vi har også et *Tømte* her i Sørkedalen, liksom vi har et *Tømte* i Maridalen, bak Mellomkollen. Det er et gammelnorsk »Tymtir« eller »Tuptir«, som likefram betyr tomtene, tuftene, en plass egnet til gårdsbruk.

Sørkedalselva renner som man vet ned i Bogstadvannet. Hva dette vannet har hett i gammel tid vet man ikke sikkert. Storgården *Bogstad* er i de bevarte kilder ikke nevnt tidligere enn fra året 1557 og kalles da for »Buchstadt«, naturligvis en fordansket form. Dette kan ikke gi noen sikker forklaring på det opprinnelige navn, da det er de gammelnorske former (helst fra før år 1400) som gir den sikreste ledetråd ved navnenes tyding. Med analogi fra andre navn kan det vel kanskje formodes at gården opprinnelig har hett »Bugs-stadir«, dvs. mannen Bugs »stadir« eller gård. Slike gårder som har navn på »stad« regner man i alminnelighet må være grunnlagt i vikingetiden eller deromkring (ca. år 800—1000), og som regel har disse navn alltid et person-navn i forleddet. Stad-gårdene er altså på langt nær så gamle som vin- og heim-gårdene.

Men så har vi *Voksen*, et navn som nok mange har studert litt på og hvor Siemenshytta's eiendom har tilhørt. Her er vi på fastere grunn, det er nemlig helt sikkert et vin-navn, opprinnelig antagelig »Vågs-vin«. Gården ligger som man vet litt sør for østenden av Bogstadvannet og dens jorder (nå opptatt av golfbanen) strakke seg nordover og ned til vannet. Det er da antakelig så at denne østlige delen av vannet i gammel tid har vært kalt »Vågen« (bukta), — vi husker jo også Vågen med Tyskebrygga i Bergen. Mulig er det forresten også at hele vannet i gammel tid har hett »Våg«, — ennå den dag i dag har vi et ganske betydelig vann nede i Enebakk som heter Våg. Gårnavnet Voksen blir da å forklare som »vin«-en eller sletta ved vannet »Våg« (d. e. Bogstadvannet).

Til slutt kan vi ta med enda to navn fra disse trakter. De ligger riktignok i Bærum, men ved Sørkedalsvassdragets forlengelse sorover (Lysakerelva). Det er *Østeren* (med Østern-vannet nordenfor) og *Grini*. Det er begge eldgamle vin-navn, opprinnelig »Austri-vin«, d. e. den østlige gård, og »Gran-vin«, grane-sletta, vollen hvor det vokste gran omkring — et temmelig alminnelig gårdsnavn på Østlandet og også nordenfjells.

Hm!

Hun: Alle beundret mine tenner på festen i går!
Venninnen: Jaså, lot du dem gå rundt?

Nesten ingen ting?

Ved en friluftssunderholdning var det opptreden av en politihund som gikk løs på en utstoppet skikkelse og holdt den fast mellom kjevene.

— Når den først har fått tak, sa treneren stolt, er det ingen ting annet enn døden som får den til å slippe.

I det samme kom en liten tisse vimsende, og i samme øyeblikk slapp politihunden sitt offer og vidde seg helt andre interesser.

I latterbrøl fra publikum føyde treneren til:

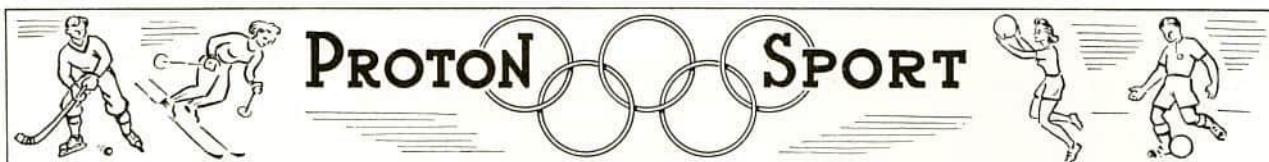
— Nå ja, nesten ingen ting!

Det er merkelig med min kone. Jo flere tenner hun mister, dess mer bitende blir hun!

Lille Hans kommer på besøk til bestemor og sier glad:
— I den nye leiligheten vi har fått har jeg fått eget værelse. Men pappa stakkars, han må ligge hos mamma, han.

Får alle avisen?

Hvis det er noen som av en eller annen grunn ikke får avisen, er vi takknemlig for melding herom.



Protokoll

fra den 12. generalforsamling i Proton Sportsklubb.

Torsdag den 24 april 1952 ble det avholdt vår-generalforsamling for Proton Sportsklubb i »Grotten«, Wergelandsveien 5. Tilstede var 43 medlemmer.

Dagsorden ble opplest og vedtatt. Den gikk ut på:

1. Referat fra høstgeneralforsamlingen.
2. Beretninger fra vinteridrettsoppmennene.
3. Innkomne forslag.
4. Valg av nestformann, oppmenn og medhjelpere for vinteridrettsgruppene, samt festkomité, 2 revisorer med varamenn og medarbeider for Proton-avisen.
5. Eventuelt.

Punkt 1. Referat.

Referatet fra høstgeneralforsamlingen 1951 ble opplest og vedtatt.

Punkt 2. Årsberetning.

Referat fra bandygruppens sesong ble opplest. For ski og skøyter henviste skioppmannen til Proton-avisen.

Medlemmene hadde intet å bemerke.

Punkt 3. Valg.

Valgkomiteen bestående av O. Mathisen, E. Nordberg og O. Eriksen framla sitt forslag.

Valgt ble:

Nestformann: *Eyolf Engh.*

Oppmann i bandy: *Ole Alfstad.*

Hjelper: *Kjell Jensen.*

— *Sven Thorbjørnsen.*

Oppmann i ski og skøyter: *Arne Schröder.*

Hjelper: *Thor Sloreby.*

— *Sven Thorbjørnsen.*

— *Agnar Risberg.*

Festkomité: Formann: *Svein Johansen.*

Hjelper: *Sverre Dahl.*

— *Fanny Steen.*

Revisorer: *E. Torres.*

— *O. Arnesen.*

Medarbeider i Proton Avisen: *O. Eriksen.*

Punkt 5. Eventuelt.

Eriksen ville diskutere Sportsklubbens virke i forbindelse med rapportene fra de forskjellige gruppene. Han mente at alle grupper skulle lese opp en rapport og ikke bare henvise til Proton Avisen.

Edon Nilsen redegjorde for sommerens sesong for fotball. Eriksen mente at fotball-laget burde gå sterkest inn for BT-turneringen.

Sloreby redegjorde for håndballsesongen.

Fra tennisgruppen var det intet å berette.

Dahl spurte om man ikke før hadde drøftet spørsmålet om å ta opp orientering i klubben. Man ble enig i å ta Dahls forslag opp da dette var en bra gren for bedriftsidretten.

Etter Eriksens utsagn var det i EGA inndelt i to klasser når det var et eller annet arrangement, en for tidligere premierte og en for upremierte, og han mente at vi også burde tenke over det, da dette kunne samle flere medlemmer til de forskjellige konkurranser da konkurransemomentet ikke ville komme så sterkt inn.

Formannen erklærte den 12. generalforsamling for hevet.

Nytt fra håndballen.

Håndballgruppen i Proton kan i år se tilbake på den beste vårsesongen siden starten.

Damene våre har hittil tapt bare 1 kamp av 8 spilte. I en turnering mellom 4 lag vant de en stor vandrepokal etter 2 seire og en uavgjort på 3 kamper.

I serien har damene spilt 5 kamper og ligger på en god 3dje plass. Tabellen for damene etter vårens kamper ser slik ut:

1. Freia	8 poeng
2. I. N. O.	7 »
3. Proton	6 »
4. Narvesen	4 »
5. Langård	3 »
6. E. B.	2 »
7. S. A. S.	2 »
8. Phillips	2 »
9. Andvord	0 »

Hvis damene fortsetter like bra til høsten, skulle det være mulighet for å rykke opp i 1ste div. fra neste år.

Herrelaget i år er det sterkeste vi har hatt. I E. B.-turneringen i våres kom vi helt til finalen, som vi tapte 0—4 for firmaet Lyche fra Sandvika.

Det var vårt første nederlag i år, og senere har vi bare tapt en kamp til mot Neto. Forøvrig har vi vunnet alle spilte kamper.

I serien ligger også herrelaget på 3dje plass, men E. B. som ligger foran har spilt en kamp mer enn Proton.

Tabellen ser slik ut etter vårens kamper:

1. Neto	8 poeng
2. E. B.	8 »
3. Proton	6 »
4. Radioindustri	4 »
5. Lysverket	4 »
6. Jøtul	2 »
7. Brandv.	2 »
8. Feierv.	2 »
9. Jernb.	0 »

Det er i år enkel serie så vi har dessverre ingen mulighet for å få revansje over Neto, men vi kan allikevel bli Oslomestre hvis Neto taper en eller annen kamp senere i år.

Sloreby.



Spinnesiden



Husmødre er ikke forsørgelsesbyrde.

De er en yrkesgruppe for seg.

Endelig har husmødrene fått det svart på hvitt, gjennom selveste Høyesterett, at de er en yrkesgruppe for seg, som bidrar til familiens underhold akkurat som mannen.

Det en husmor utfører, kan vanskelig vurderes i penger, selv om vi setter en viss timebetaling. Skall hun betales for overtid når 8-timersdagen er nådd, og hvordan er det med arbeidsytelsen hennes i alle hellig- og fridager? Alle de tusen småting som en husmor gjør for barn og mann, de tingene som så å si ikke synes, men likevel teller sitt til å skape trivsel og velvære for hele familien, de kan ikke engang betales i penger.

Vi håper at alle husmødre har satt seg inn i dommen som falt i Høyesterett, og som må få dem til å forstå at de ikke er noen mindreverdige, forsorgede individer, men en yrkesgruppe som i like høy grad er påaktet og verdsatt som mennene. Mindreverdighetsstempelen har allerede altfor lenge fulgt kvinnene. Såkalt simpelt arbeid som golvvask, klesvask etc. har vært passende for dem fordi de var kvinner. Mange har søkt seg ut i forskjellige andre yrker for å heve seg over husmoryrket, og stiller seg for så vidt på like fot med mannen, idet de ser ned på henne som går hjemme og er bare husmor og lar mannen forsørge seg. Vi håper at Høyesterett har fått også dem til å se hvilken dumhet og feil de begår ved å se på husmødrene som »forsørgelsesbyrde». Nei, husmødrene bidrar ved sin innsats i hjemmet i aller høyeste grad til forsørgelse.

For barnas skyld — og for morens.

Går man noen år tilbake i tiden, så var barnehager, daghjem og andre småbarnsinstitusjoner sett på som et nødvendig onde for mødre som av en eller annen grunn var nødt til å ha arbeid utenfor hjemmet. I dag ser vi annerledes på det. De moderne barnehagene blir betraktet som ubetingede gode både for barna som er der og mødrene, selv om disse er hjemmeverende husmødre som ikke av praktiske grunner er tvunget til å levere barnet fra seg noen timer på dagen.

I en rapport som den kjente svenske sosiolog, *Alva Myrdal* nettopp har gitt om problemet, er det i sær hen synet til mødrene som dominerer, og hun inndeler her problemet i forskjellige perioder.

Like etter fødselen hersker et eneste følelsesbetont ønske om å bevare den inderlige samhörigheten. Mor og barn trenger hverandre — og ikke stort annet. Men moren blir snart fanget av andre interesser, interesser som ikke på noen måte er egoistiske, men som likevel sjeldent blir tatt opp til diskusjon.

...Mannen har krav på en del av hustruens liv. Mellom mann og hustru hersker det et interessefelleskap som ikke bør odelegges. Her ligger det en kime til konflikt som vil bli forebygget ved at barnet kan bli tatt vare på utenfor hjemmet noen timer daglig.

Morens trang til å leve på sitt eget modenhetsplan kan ikke neglisjeres uten at det vil skade helheten. Det er uhyre sjelden en virkelig forstår hvor meget det koster mødrene å vie hele livet til oppdragelse av barnet.

Til dette kommer morens oppgaver som samfunnsborger.

Vår tids folkestyre er bygd på den forutsetning at alle tar sin del av byrden, derfor er det i høy grad beklagelig at nettopp husmødrene — som direkte skulle være interessert i samfunnsproblemer — i så høy grad er forhindret fra å være med.

Litt av hvert

Det er ikke så vanskelig å forstå hvordan myten om at kvinnen er uunnværlig har oppstått. Hun skapte det selv som en motvekt mot mannens maktfullkommenhet. Hennes svar ble å hevde seg gjennom selvutslettelse. Hun skulle ofre seg i det stille, det var hennes bestemmelse. Tie og lide uten takk. Det var den rolle hun hadde valgt.

Birgit Tengroth.

Blomstenes store oppgave er å gjøre livet lysere. De gir, som intet annet, gjenklang i alle menneskers hjerte og fyller vår hverdag med skjønnhet og glede. Derfor er det blitt en nødvendighet for oss å gjøre bruk av dem, omgi oss med dem, gi dem til andre. — SI DET med dem under alle livets tilskikkelser.

6,4 km tråd i et par damestrømper.

En amerikansk stompefabrikant har regnet ut at det til et par alminnelige damestrømper medgår omkring 6,4 kilometer tråd.

Gallupinstituttet i England har spurt folk om »Hvem mener De oppgir mest av sin fritid ved ekteskapet, kvinnen eller mannen?» Av de som ble spurt mente 49 prosent at kvinnene oppgir mest av sin fritid, 21 prosent hevdet at mannen oppga mest av sin tid, 25 prosent mente at partene oppgir like mye og 5 prosent kunne ikke uttale seg.

Og så var det ekteparet —



hvor begge var enige om at nå måtte det bli en råd med å få anskaffet en Vegar Komfyr.

Morens ønske om å opprettholde sine yrkesmessige kunnskaper, kan man heller ikke se bort fra. Ettersom den sannsynlige levealder er forlenget, kan en ikke lenger hylle kvinnene inn i forestillingen om at de skal »leve bare for barna» i de 50 årene de lever som voksne mennesker.

Ved praktiske tiltak må vi derfor søke å gjøre det mulig for kvinnene å være både mødre og samfunnsborgere, samtidig som de tilfredstiller de kravene som barnas utvikling stiller.

Personalia

Bjarne Andersen 40 år i firmaet.



Tiden går og vi går med, sier ordet. Det skulle man ikke tro når man ser sterkstrømmontør *Bjarne Andersen* — mannen som den 7 juni feiret 40 års jubileum i vårt firma. Ser vi på Andersen idag, så ser han fremdeles ut som en ungdom og man kan undrende spørre seg: Kan det være mulig at den karen har vært i firmaet i hele 40 år?

Bjarne Andersen kom tidlig ut i arbeidet — han var bare 14 ½ år gammel da han begynte som visergutt hos oss. Etter et par års forløp fikk han interessen for elektrikerfaget og fikk lov til å komme i montørlære hvor han ble ferdig i 1919. Etter den tid fartet han rundt på forskjellige jobber og var bl. a. 1 år i Trondheim. Så i 1924 begynte han på Freia, hvor han bare med et par avrytelser har vært *hele tiden* siden. Freia — vil mange spørre — er han ikke i Proton? Vi kan fortelle at Andersen er »husmann« på 2 steder både hos Proton og Freia. Saken er den at Freia har vært vår gode kunde gjennom mange år; vi har således hele det elektriske anlegg i denne store bedrift. For tiden arbeider det 3 montører og 1 læregutt der oppe. Videre pågår det store forandringsarbeider med det elektriske anlegget og disse har Andersen vært med å utbygge — han kjenner jo hver krok og sprekke rundt omkring deroppe. Vi har det bestemte inntrykk at Andersen liker å være »husmann« på Freia — ikke på grunn av all sjokolade (som han forsikrer oss at han ikke spiser) — men fordi han trives og liker sitt arbeide.

I Elektriske Montørers Fagforening har Andersen nedlagt et stort arbeide og har bl. a. sittet 10 år i Feriehjemmets styre. Montørenes herlige feriehjem i Bundefjorden består av en stor prektig bondegård — 300 mål eiendom og hele 11 hytter som ligger ugenert rundt omkring i terrenget. Herute holder Andersen og familien til hver eneste ferie og kan ikke tenke seg noen vakrere plass enn denne.

Andersen er en stille, rolig og beskjeden type som ikke ønsker noen publisitet om seg og sitt. Det er ikke no å skrive om, sier han. Men han må ha oss

Forts. s. 22.

50 år.



14 mai 1952.

Mekaniker *Martin Sætha*, produksjonsavdelingen.

50 år.



19 mai 1952.

Avdelingssjef *Kaare Qvenild*, salgsavdelingen.

50 år.



1 juli 1952.

Sterkstrømmontør *Einar Kjellå*.

75 år.



15 juni 1952.

Pensjonist, fhv. avdelingssjef Hans Daldorff

80 år.

21 april 1952.

Pensjonist, fru A. Fenger Krogh,
enke etter ingeniør Fenger Krogh, Skien.

Vår elektromedisinske avdeling.

Tannlege Sverre Holbye har sluttet i sin stilling hos oss. Herr Arne Pran er ansatt fra 15 mai for å bearbeide dentalområdet.

Fravær.

Fraværstatistikk 1 januar—31 mai 1952.

Funksjonærer:

	Fraværs- dager	Drifts- dager	%
Damer	393	9 786	4,0
Herrer merk.	262	9 809	2,7
Herrer tekn.	278	9 901	2,8

Arbeidere:

Lager	105	4 697	2,2
Verksted	335	7 992	4,2
Sterkstrømmont. ..	228	9 909	2,3
Svakstrømmont. ..	151	6 216	2,4



Vår hjerteligste gratulasjon til:

Bryllup 5 april 1952:

Frk. Gerd Johansen og
Harry Anker Olsen (lisenskontoret).

Bryllup 10 mai 1952:

Frk. Anne-Grete Uggerud (bokholderiet) og
Trygve Sv. Davidsen.

Bryllup 15 mai 1952:

Frk. Ingri Christensen (centralbordet) og
Alf Torgmo.

Bryllup 21 juni 1952:

Frk. Lilli Andersen (lønningskontoret) og
tekniker Egil Jacobsen (sterkstrøm).

Frk. Sigrid Westlund og
sjåfør Reidar Nilsen (lageret).

Bryllup 27 juni 1952:

Frk. Ingeborg Christoffersen og
Erling Bjørset (salgsavdelingen)

Bryllup 5 juli 1952:

Frk. Anny Naas (lisenskontoret) og
Eivind Kansvaag.

Dødsfall.

Søndag 15 juni døde Knut Egil Kristiansen etter lengre tids sykdom. Han begynte 14 desember 1950 som læregutt på produksjonsavdelingen, Rosenborg-gt. 19.

Knut Egil var en snill og grei gutt med et strålende humør på tross av at han kjempet med en svak helbred. Hans arbeidskamerater satte megen stor pris på ham. Det var med stor sorg vi mottok budskapet om hans død.



Personaltilgang.

Ansettelses i tiden 1/3 52 — 31/5 52.

Vi ønsker velkommen!

	Navn	Ansatt	Stilling	Avdeling
Oslo.	Per Wigholm	1/3	Ingeniør	S.
	Astrid Hagen	5/3	Ktr.ass.	Fakt.
	Anker Aasen	10/3	Ktr.ass.	Skien
	Roy Ring	17/3	Læregutt	Svakstrøm
	Kjell Otto Rogne	16/4	Korrespondent	Innkj.
	Conrad Clauson	2/5	Resepsjonsmann	Resepsjonen
	Roy Sviggum	19/5	Bud	Post.
	Arne Pran	15/5	Avd.sjef	Med.
	Anne-Lise Dager	21/5	Fjernskriver	Fjernskriver



Til minne.



Kontorsjef *Johannes Jørstad* avgikk ved døden den 15 mai 1952, 60 år gammel.

For alle oss som har vært Jørstads medarbeidere, enten dette har strukket seg over et lengere eller kortere tidsrom, synes det hele så uvirkelig. I de nesten 43 år Jørstad fikk ha sitt virke i vårt firma har vi lært å kjenne ham som en god medarbeider og venn, som med sine menneskelige egenskaper bestandig møtte oss med forståelse i alle spørsmål enten disse var av faglig eller personlig art.

Personlig var Jørstad en ordensmann utenom det vanlige, det så man best ved den måte han organiserte sitt arbeid på. Han kjente firmaet og dets funksjoner ut og inn, og det tok ham aldri lang tid å skaffe fram de nødvendige opplysninger, hva saken enn dreide seg om.

Privat var Jørstad en utpreget hjemmets mann. Sangen var hans store hobby, og gjennom den vant han seg mange venner i privatlivet.

Johannes Jørstad begynte i firmaet i Trondheim i 1909 og etter å ha virket ved Oslo-kontoret fra 1921, kom han tilbake til Trondheim som kontorsjef i 1925. Under sitt opphold i Oslo vant han seg også der nede mange venner, og i begge bedrifter er det i dag mange som i takknemlighet minnes Jørstad fra samværet med ham i arbeid og fritid, i glede og alvor.

Vi lyser fred over kontorsjef Jørstads minne.

jh.

25-års jubileum.



Kartotekfører *Karl Haugnes* kunne den 10 juni i år se tilbake på 25 års tjeneste i vårt firma. Haugnes begynte i firmaet i 1925, men ble som mange andre rammet av innskrenkningene i de vanskelige tider i slutten av 20-årene. Haugnes gikk da til sjøs, men bare etter 2 år hadde tidene bedret seg såpass at Haugnes kunne kalles tilbake til tjenesten igjen, og dette var visst kjærkomment, for følgende telegram innløp omgående: »Come with the next steamer, Haugnes.»

Karl Haugnes tok eksamen ved Trondhjems Handels gymnasium i 1924, og i samtlige 25 år har han vært leder for vårt lagerkartotek. Haugnes har i denne lange tid ervervet seg solide kunnskaper i lagerregnskap, og med våken oppmerksomhet har han bestandig hatt en fullstendig oversikt over de mangslungne posterings virkninger på lagerkonto, og det er vel få som kjenner denne kontos irrganger så godt som han.

Haugnes har bestandig hatt en god helse, og vi håper at vi ennå i mange, mange år må få lov til å nyte godt av hans medarbeiderskap. Vi ønsker ham lykke til med jubileet og fremtiden.

50 år.



Montørformann *Alfred Harang*.
17 april 1952.

Emma Nordby.



Lørdag den 19 april sluttet frøken *E. Nordby* etter 52 års trofast tjeneste i vårt selskap. Vi har flere ganger tidligere omtalt frøken Nordby i avisen vår, men vi vil benytte anledningen til nå på fallrepet å takke henne for godt samarbeide. En ting som vi ikke har nevnt tidligere, og som vi synes vi må ha med her, er at hun bare har vært borte fra arbeidet 3 dager på disse 52 år!

Vi ønsker henne alt godt når hun nå trekker seg tilbake for å nyte sitt otium.

Fraværstatistikk, Trondheim

1 januar—31 mai 1952.

Funksjonærer:

	Fraværs- dager	Drifts- dager	%	% 1951 total
Damer	30	1296	2,3	0,7
Herrer, merk. ..	61	1152	6,0	0,8
Herrer, tekn. ..	15	2088	0,6	1,1

Arbeidere:

	Fraværs- dager	Drifts- dager	%	% 1951 total
Lager	42	1296	6,3	3,9
Instal.(sv.+ st.)	220	3816	2,5	2,5
Verksted	70	4104	6,3	3,3

Fru Olsen: — Siden jeg begynte å leve på 1200 kalorier om dagen, er jeg gått ned fra 110 kg til 109,3, og min mann fra 56 til 44 kg.

Krigsherjet?



Når man ser bildet som er gjengitt ovenfor kan man lett føle seg hensatt til det bombeherjete Europa, men faktum er at det er det gamle lager i Schultz gt. 6 ved P/T som i disse dager har gått all kjødets gang. Dermed er atter en av byens gamle bygninger gått over i historien, uten at vi kan si at vi savner den som lagerbygning.

Angående: vedrørende: Paul Temple og Gregory-saken.

Det skulle vel ikke være nødvendig å sette »Titel« foran »Paul Temple og Gregory-saken«. Vi grosser nok allikevel. Men like overflødig setter kanskje vi »Vedrørende« foran overskriften i våre brev. Jeg må medgi at »Vedrørende« foran overskriften på en måte er en forsikring til leseren om at brevet vi sender ham virkelig handler om det som står i overskriften.

Nå er det ikke nødvendig å sette i verk for store krum-spring som en slik alt-omfattende sak vil føre med seg.

Dette er nærmest bare ment som en føler, selve saken skal jeg ikke vedrøre.

Balder.

PERSONALTILGANG

Ansettelses i tiden 1/3 52—31/5 52.

Vi ønsker velkommen!

	Navn	Ansatt	Stilling	Avdeling
Trondheim.				
1.	Eivind Olsen	11/3	Viklerlæring	Verkstedet
2.	Jarle Adolfsen	14/5	Elektriker	Verkstedet
3.	Solveig Konradsen	5/5	Stenograf	Merkantil
4.	Arnljot Bøyesen	15/5	Kontorassistent	Merkantil

PT-rennet 1952.

Lørdag den 22 mars 1952 kunne vi atter en gang arrangere vårt tradisjonelle skirenn ved P/T. Som vanlig foregikk rennet fra Elektrikernes Feriehjem, og som vanlig (i de senere år) var været det aller beste. Etter at vi i mange år på rad hadde kjempet en nesten håpløs kamp mot værgudene har vi i de siste 3 år vært så heldig med været som vi kan forlange. Det minner nesten om historien om de 7 magre og 7 fete år.

Deltakelsen var som den pleier, heller skral. Det var 18 deltakere i langrenn og 14 i hopp, mens det i koffertløpet deltok 16 kvinner og menn. Når vi tenker på at en stor del av deltakerne deltok i 2 disipliner, er jo ikke dette noe å rope hurra for når vi tenker på firmaets 200 ansatte.

I spesialklassens langrenn vant i år Kjell Mørk mer overlegent enn han noensinne har gjort, og han bør nå få sjansen ved B. T.-rennet neste år, så vi får se om han kan presse Proton litt høyere opp på premielisten der.

I hopprennet gikk J. Grønning til topps og reddet dermed kontoret fra helt å falle ut av bildet.

Koffertløpet var morsomt arrangert. Løypa som var ganske kort, ble gått 2 ganger, men noe som kom som en overraskelse på løperne var at de i annen omgang måtte klare seg uten staver. Dette var riktig ille for de som hadde hatt det travelt i første omgang. J. Aasen presterte det kunststykke å bruke på sekundet samme tid i begge omganger. Ellers lar vi resultatlisten tale.

Langrenn.

1. K. Mørk, Sv.inst.	19,30 min.
2. S. Berntsen, St.inst.	21,11 »
3. P. Sandtrø, Sv.inst.	22,25 »
4. J. Riise, Verkstedet	23,27 »
5. P. Bye, Verkstedet	23,45 »
6. O. Brustad, St.inst.	24,41 »
7. E. Aas, lageret	26,55 »

Hopprenn.

1. J. Grønning, kontoret	217 poeng
2. J. Riise, verkstedet	204,5 »
3. S. Berntsen, st.inst.	203,5 »
4. O. Brustad, st.inst.	202,5 »
5. E. Aas, lageret	191,0 »
6. P. Sandtrø, sv.inst.	171,5 »
7. P. J. Skaret, kontoret	171,0 »

Koffertløp.

1. J. Aasen, kontoret	0 sek.
2. T. Jenssen, »	5 »
3. G. Hansen, »	10 »
4. J. Grønning, »	10 »
5. Fru Wærdal, »	15 »
6. Erl. Eriksen, »	20 »

Heia kontoret!

I kampen om firmaets vandrepokal til beste 3-mannslag i kombinert seiret som vanlig installasjonsavdelingen ved herrerne Berntsen, Brustad og Sandtrø.

Etter rennet var det en festlig tilstelning i Ferie-hjemmet, men dessverre hadde damene det i år travelt med å komme seg tilbake til byen, så da klokken var 9 var det slutt på dansen. En del fortsatte likevel festen til lyset gikk og vel så det.

Ref.

Tretthetsfølelsen.



Det synes nesten som det å være konstant trett er noe av en farsott i dag. Vi møter mange ganger daglig: »Jeg er trett bestandig«. Etter krigen var alle så nervøse, nå er alle så trette.

Dette er nå ingen spesiell foreteelse for oss her på berget. Endog i Amerika, overskuddets og velværets land — herjer trettheten. Som det fremgår av en rapport til American Medical Association er hos en til to tredjedeler av alle som søker legehjelp tretthet det alminneligste symptom på illebefinnende. Og hva slags tretthet?

Det var litt av et mysterium for legene, denne stadige følelse av tretthet. Men til slutt fikk den sin diagnose: *følelsesfull* tretthet. Når ingen skavank var å finne ved undersøkelse fra hode til fotsåle, innvendig og utvendig, måtte følelsene skape tretthet. Og mang en motelege måtte som den gamle familiedoktor søke å hjelpe ånden istedenfor legemet: lære pasienten hva følelsesfull tretthet var. Vise forskjellen mellom en virkelig og en uvirkelig tretthet: at ved fysisk tretthet finnes ingen energi tilbake, den er uttomt, men ved følelsesfull tretthet er det ennå masse av energi for det man *ønsker* å gjøre. At følelsesfull tretthet alltid er ubehagelig, flau og dorsk, mens fysisk tretthet ofte er en behagelig tilstand. Og midlet er ganske enkelt hvile, mens det ingen legedom er for den følelsesfulle tretthet. Den kan ofte drives på flukt ved fysisk aktivitet, slik en lege uttrykte det: »Når han sier han er trett, sier jeg han skal gå ut å hogge ved!«

Den følelsesfulle tretthet er flukten fra ubehagelige realiteter. Trett er i virkeligheten alltid *»trett av noe«*. Det kan være så meget man misliker: et arbeid, en plikt, et ansvar — ubehageligheter av ymse slag, i privatliv og arbeidsliv. Man flykter inn i svakhet og tretthet fra det man misliker.

Men flukten gjennom trettheten er like så enfoldig som ethvert fluktforsøk fra selve livet. Ingen kan flykte fra seg selv. Men trettheten kan svinne når det lykkes å se hva som skapte den. Klarhet er god medisin og veien til sunnhet.

Man forebygger tretthet ved å gå modig løs på det selv, gjøre det varmt og rikt — *leve* det istedenfor å la det flyte hen. Arbeid og virke, samhold og samvær, skal gi tilfredsstillelse — ellers trötner man. Tilfredsstillelsen påvirkes av ens syn, kanskje kan det forandres, så en ikke behøver å flykte inn i trettheten.

La oss ta som eksempel gutten som var så trett da faren ba ham rake løv, fordi han hatet å rake løv. Og farens svar: »Men du har en masse energi når du skal ut for å spille tennis!«

Og tenk hvor mange som »raker løv« bestandig, skjönt de heller ønsker å spille tennis!

Industrielle forskere har jo for lengst funnet ut at det er ikke lønnen mannen får som avgjør hvor hardt han arbeider, men om han liker sitt arbeid. Med lykkelike arbeidere stiger alltid produksjonen.

Bjarne Andersen: Forts. fra s. 18.

tilgitt når vi allikevel trekker ham frem i lyset her i avisen. Det er jo ikke så lite av en firmabegivenhet når en av våre dyktigste fagarbeidere kan passere en milepæl av 40 års virksomhet hos oss. Vi gratulerer og takker for godt samarbeide og møtes igjen ved 50 års jubileet og montro om ikke Andersen også passerer denne milepæl like ung og sprek og uanfektet.

g.



Tina Rolland Olsen.

Vi fikk den 19 februar 1952 den triste meddelelse at fru Tina Rolland Olsen var død, 76 år gammel. Med henne er en av firmaets gamle pensjonister gått bort.

Fru Rolland Olsen har vært ansatt i firmaet fra 1910 til hun ble pensjonert i 1923. Etter et ualminnelig kort ekteskap, hennes mann døde dessverre bare et par dager etter bryllupet, ble hun ansatt i firmaet som kassererske. Fru Rolland Olsen var dyktig og påpasselig i sitt arbeid, og fylte sin plass på en utmerket måte. Hun var hjelpsom og alltid hyggelig å arbeide sammen med, og hun hadde hjertet på rette sted. Hennes vesen og opptreden var kollegial, og hun var avholdt av både sjefer og personalet. Firmaets ve og vel lå henne nær, og hun bidro sikkert også etter at hun ble pensjonert i det stille på sin måte til å støtte det.

Fru Rolland Olsen var ekte bergenser, av den gode, gamle, joviale typen, som med sitt smittende humor ble likt og vel mottatt hvor hun kom. Mange er de som savner henne, og vi vil alltid minnes fru Rolland Olsen i ærbødighet.

J.



Frk. Anna Osten.

Den 16 mars 1952 døde Bergensavdelingens eldste og siste pensjonist, frk. Anna Osten. Hun nådde den sjeldne alder av 90 år.

Frk. Osten ble ansatt fra firmaets beskjedne start i 1910, da Siemens-Schuckert overtok forretningen etter hennes bror, ing. Harald Osten. Hun var ansatt til 1923 og ble da pensjonert.

Utrustet med solide kunnskaper etter en god utdannelse, arbeidet hun hele tiden som bokholderske, et arbeid som lå meget godt til rette for hennes interesse og hennes personlighet. Med aldri sviktende arbeidsglede gikk hun helt opp i sitt virke, og hennes arbeid var preget av flid og pinlig nøyaktighet.

Frk. Osten var ellers et stille og beskjedent menneske, som varetok firmaets interesse på beste måte, uten å gjøre blest om sin egen person.

I sin fritid dyrket hun musikken, og hun hadde drevet det ganske langt på sitt kjære instrument, klaveret. Fremfor alt elsket hun naturen, og til langt opp i årene kunne man møte henne på tur i byfjellene.

Vi vil alltid bevare minnet om et godt menneske.

J.

Om beskjedenhet.

Eg må seie så sant e at Bergenssiden i Protonavisen som oftest e nåkke slonken, å mest forteller om ka så har gått for seg på disse møtene te Protonlaget våres. Men det kommer helt naturlig av at de at vi e så beskjedne her i Bergen. At nåkken mener at vi skryter litt, skyldes bare de at di ikkje forstår at de e vårres måte at dekke over den store beskjedenheten i byen vårres.

I store stunder hender de av og te at vi mellom reindråppene soler oss i den gamle historien vårres, den gangen vi hadde mænders så Ludvig Holberg, Christie, Edvard Grieg å så han der Christian Michelsen. De var en gang vi åsså var den største sjofarendes byen i Norge, å der var stor handel å mange penger i Bergen. No e vi vel tefress me at Westfal-Larsen og Bergenske har nåkken småbåter igjen. Bergens Privatbank ligger ner me Torget enno, å så har vi jo Bergens Telefonkompagni Investeringselskap eller Bergens Industri Investerings A/S så di no ska rope seg.

Vi liker så godt musik her i Bergen, å derfor har vi vennet oss te å danse når storebror Oslo speiler, å de e nett så de ska være, for de e no en gang den største broren så ska bestemme takten.

Men en ting ve vi ha i fre, å de e sproget vårres. Di kan finde på så mykkje samnorsk de ve, men kom ikkje te Bergen me de. Eg e så enig me min gamle ven Ulricksen (han roper seg åsså for Andreas Paulson) når han skriver i Bergens Arbeiderblad kver vikke. Han e no 91 år, så han vet ka han seier. Forleden skrev han om fårste mai og en spanjol inne i Oslo, å av de har eg klippet dette:

Snakk meg om jernteppe, dåkker! Eg må seie, vi har godt nok jernteppe her heme, når vi ikkje kan få tydeligen greie på, ka så e hendt eller ikkje e hendt. Eg seier det ikkje, for de at eg e fortryctelig for min egen del. Eg har hårt folk snakke spansk fårr, ja portugisisk åsså desto heller! Så de e'kje nåkken salighetssak for meg. De e godt å kunne sprog, så mannen sa, han snakket haugesundsk. Eg e me på de!

De e no godt, når en ska ut å reise, forøvrigt så må eg seie, eg greier meg godt me min fodeby sitt mål. Eg har aldri treft nåkken, så ikkje forsto meg. Eg reiner ikkje me lektorer ifra Voss, så ikkje synest vi har nok av sprog i Norge. Eg synest vi har altfor mangen!

No e de blitt så fint me Kristianiamål, så vi alle tider kalt for rampemål, at no ska de inn i lese-bøkerne, for at ongene kan lærest opp te å snakke de å lese de. No ska de hete: gata, å mærra, å musa, nett så vi ikkje kjente forskjell på en han-mus å en hon-mus, hvis vi ikkje hålt di i nævvene.

Lj.

Personalets fordeling på de forskjellige arbeidsgrupper.

Oppstilling pr. 1 mai 1952:

	Oslo	Bergen	Trondheim	Stavanger	Skien + Hamar
Prokurister, direktører, disponenter	8	1	4	1	
Ingeniører og teknikere	64	3	25	2	1
Formenn	17	1	1		
Merkantile funksjonærer:					
Kvinner	81	5	17		1
Menn	78	5	15	2	1
Montører	100	5	43		
Læregutter	28	1	10		
Lagerpersonale	36	4	18	3	1
Verkstedarbeidere	58		58		
Vaktmestre, rengjøringshjelp etc.	18	1	4	1	
Tilsammen	488	26	195	9	4=722

Montasjesjef Ivar Clem

har sluttet i vår firma og har tiltrådt en stilling som ingeniør på Hadelands Elektrisitetsverk.

Har de hørt

om hybelvertinnen som fortalte at leieboeren hennes var så redd for trekk at han til og med hadde stoppet papir i nøkkelhullet?

— Hur gammal är du, min lilla vän?

— Sex år, men jag kunde ha varit sju om inte pappa varit så blyg säger mamma.

(SIA)

Har man klave får man ku

— Jeg har fått fatt på noen nydelige knapper, Harald
— synes du ikke jeg burde sy meg en kåpe på dem?

Apropos telefonservice



Mitt navn er Hansen. Sofus Hansen. Jeg har konto hos Dem. Jeg kjøpte en brødrister hos Dem i forrige måned, men den virket ikke og jeg returnerte den. I dag har jeg fått regning, og ... åja, sett meg over til den elektriske avdelingen ...

Mitt navn er Hansen. H-A-N-S-E-N. Kjøpte en brødrister, men returnerte den. I dag har jeg fått regning ... Vel — reklamasjonsavdelingen, takk, takk ...

Mitt navn er Hansen. Jeg kjøpte en brødrister, men den virket ikke så jeg returnerte den. I dag har De sendt meg regning... kunde-, kundeboekholderiet? Javel ...



Hansen. Kjøpte en brødrister. Virket ikke. Sendte den tilbake. Har fått regning ... Verkstedet? ...

Nei, — en brødrister! Ja, en regning! Hvem? Reklamasjonsavdelingen ...?

... brødrister, brødrister, brødrister, brødrister ...

(Kløverbladet)

Reklamens makt.

Den amerikanske tygggummikonge William Wrigley reiste en gang i flymaskin sammen med en venn, som under reisen bemerket:

— Jeg kan ikke forstå hvorfor du kaster millioner ut til reklame når ethvert barn kjenner din tygggummi. Wrigley smilte et øyeblikk ettertenksomt og spurte så:

— Hvor stor er maskinens hastighet nå?

— Omkring 500 kilometer i timen.

— Hvorfor kaster du så ikke ut de tunge motorer og lar flyet fortsette av seg selv? spurte Wrigley.

— Kor va du henn når håret blei deilt ud, sa den røk-hårede til den skallet.

— Jo det skal eg sei deg. Når de kom så langt så te meg va der bare rydt hår igjen og det ville eg ikkje ha.

y.

Og så var det

— ektemannen som slett ikke var interessert i sin egen kones klær (men nok i andres) for, sa han, når man kjenner innholdet, bryr man seg ikke om emballasjen.

PROTON AVISEN

Bedriftsblad for arbeidere og funksjonærer i firmaet og dets datterselskaper utgitt av

ARKSJELELSKAPET
PROTON
FOLIORE
SIEMENS
OSLO

Redaktør:

Johan Gabrielsen

I redaksjonskomiteén:

Kaare Qvenild

Faste medarbeidere:

Bedriftsidrett: O. Eriksen

Trondheim: Johs. Hellesvik

Bergen: O. K. Sættem

Adresse: Rosenkrantzgt. 11, Oslo
Ekspedisjon i Reklameavdelingen